Ніва

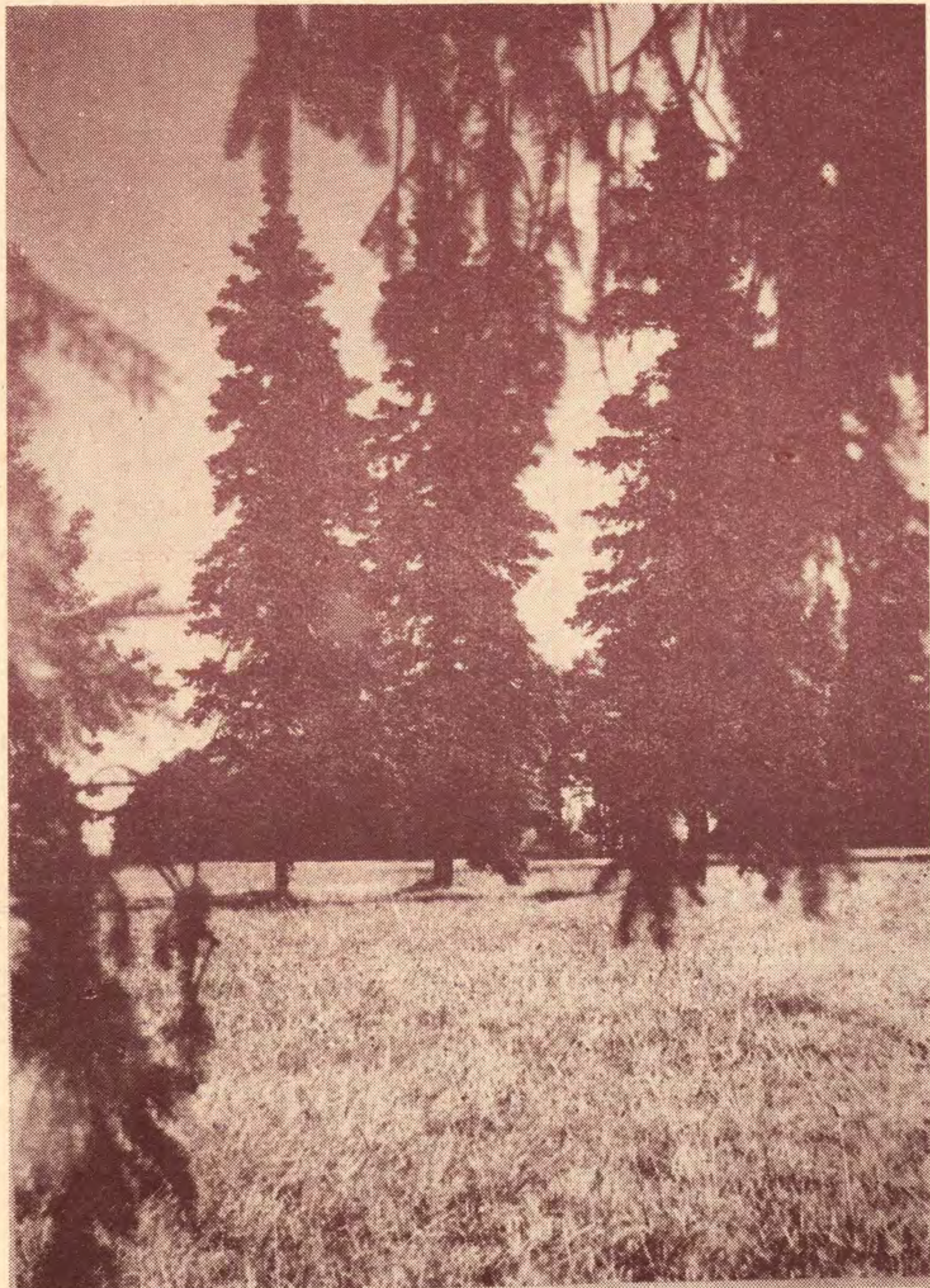
БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 42 (607) Год XII 15 КАСТРЫЧНІКА 1967 г. ЦАНА 60 гр.

„Лявоніха" пад кіраўніцтвам Ю. Шурбака

Эстрада ГП БГКТ «Лявоніха» пасля кароткага перапынку зноў пачала сваю дзейнасць, зноў пашырае і славіць беларускую і рускую песню на Беласточчыне. «Лявоніха» зараз працуе пад кіраўніцтвам Юры Шурбака дагэтуляшняга дырыжора Бельскага хора БГКТ. У эстрадзе ад нядаўна таксама і новы акампаніятар. З'яўляецца ім Веслаў Шутко. «Лявонісе» пад новым кіраўніцтвам жадаем дабіцца як найвышэйшага мастацкага ўзроўню. (мх)

У Белавежы найпрыгажэй восенню, калі лісцё дрэў зіхаціць рознымі колерамі.
Фота: В. Рудчык

Канстанцін Матэйчук, зараз пенсіянер, жыве ў **Агароднічках, Беластоцкага павета.** З гэтай вёскай зжыўся, зрэшты, тут нарадзіўся, выхаваўся, гадаваў дзяцей.

Прыняць удзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года Матэйчуку прыйшлося прыпадкова. Перад яе пачаткам служыў у царскай арміі, нават закончыў у Царскім Сяле школу вучэбнай каманды. За Керэнскага быў высланы ў Пскоў у школу прапаршчыкаў. Адсюль быў адасланы на фронт пад Рыгу.

— Але вайна мне так абрыдла, — успамінае К. Матэйчук, — што разам з іншымі салдатамі вырашыў уцячы. Прыехаў да дзядзькі, які ў той час жыў каля Петраграда. Адсюль мы часта выязджалі ў Піцер. Тут я наглядзеўся на ўсялякія дэманстрацыі ды і здаваў сабе справу, што я ваенны і маю адзіны выхад: або ісці на фронт, або прылучыцца да рэвалюцыі.

Матэйчук выбраў другое, гэта было бліжэйшым яго поглядам і паходжанню.

Рэвалюцыі пачалі пагражаць Карнілаў і Дзянікін. К. Матэйчук быў накіраваны ў Царыцын як член утворанай Чырвонай Гвардыі. У 1918 годзе Канстанціну Матэйчуку давяраюць арганізаваць Першы добраахвотны рабоча-сялянскі полк. Часова быў камандзірам гэтага палка. З ім іменна выехаў на папаўненне сваіх, пад Калач, на барацьбу з Дзянікінам. Здаўшы полк, астаўся ў ім камандзірам роты.

— Свайго часу ноччу я правяраў варты і тут жа наткнуўся на дзянікінцаў. Безумоўна, назад ужо не вярнуўся. Судзіў мяне ваенны палявы суд станіцы Бярозаўка. Быў я засуджаны на смерць. Аднак і ў іх быў звычай, што афіцэраў адразу не расстрэльвалі. Я хутка склаў прашэнне, што я бежанец, і такім чынам кару смерці мне замянілі на 20 год катаржных работ.

Таварыш Матэйчук 16 месяцаў прасядзеў у Новачаркаску ў кайданах. Тут, як і наогул тады ў Расіі, шалелі розныя хваробы. Заражаная тыфам ляжала ўся турма. Ляжаў і Канстанцін. Большасць памерла, але Косцю ўдалося пражыць. Са шпіталя быў накіраваны ў Александрагрушэўск у Парамонаўскі руднік адбываць кару.

— Кожны жывы чалавек, якому пагражае смерць, мае нейкую надзею. Меў яе і я. Тым больш, што калі мы ішлі да працы ў руднік, дык чулі выстралы. Гэта была нашая Чырвоная Армія, якая вярталася з-пад Арла. Праз дзён 10 фронт быў ля нашай шахты. Катаржнікаў дзянікінцы забіралі з сабой. Па дарозе да Новачэркаска ўсіх расстралялі. Нас 29 чалавек вырашылі астацца ў шахце на глыбіні 350 сажняў (700 м), бо так і так смерць. Частка маіх калегаў паўмірала, я і некалькі іншых асталіся жывымі.

Такім чынам у снежні 1919 года К. Матэйчук быў на свабодзе. Меў да выбару: ісці куды ногі панясуць, або астацца ў арміі. Астаўся ў арміі і працаваў у прадавольствіі палка. Уступіў у партыю і ад таго часу быў зноў камандзірам роты аж да поўнай ліквідацыі дзянікінскай контррэвалюцыі ў Новарасійску над Азоўскім морам.

Маладой савецкай рэспублікі пагражала армія санацыйнай Польшчы. Трэба было падцягнуць пояс і зноў на фронт.

— Так знайшоўся я на польскім фронце ў Бярэзіне пад Мінскам. Адсюль мы хутка падыйшлі пад Варшаву. Быў я ў той час намеснікам камандзіра батальёна. Тут пад Радзымінам нас акружылі познанскія палкі і я трапіў у палон.

Пасля следства быў высланы ў лагер Тухоля, дзе прасядзеў 7 месяцаў. Адсюль К. Матэйчук напісаў пісьмо да бацькоў, дзякуючы якім 3 лютага 1921 года вярнуўся ў Агароднічкі.

Тут ён навязаў кантакты з КПЗБ. 1.III. 1922 года за падрыўную работу атрымаў 4 гады цяжкай турмы ад санацыйных улад Польшчы і быў пазбаўлены ганаровых і грамадзянскіх правоў назаўсёды. Так прасядзеў 5 год і тры месяцы ў турмах: Беластока, Макатова, Вронак і Лукішак.

— Адбыўшы кару зноў вярнуўся я ў Агароднічкі. Зразумела, не мог атрымаць ніякай працы. Памятаю, у вёсцы выбралі мяне солтысам, але нічога з таго не атрымалася, я ж без правоў. А на кожнае 1 Мая ў нашай хаце паліцыя праводзіла рэвізію, а часам проста арыштоўвалі мяне.

Аляксей Карпюк

Кастусь Матэйчук.

Войска з людам, люд з войскам!» Гэты абцёрты, як старая вопратка, заклік у адносінах да **войск аховы пагранічча** захаваў свежасць поўную глыбокага зместу.

Афіцэр ВОП, Ян Жэброўскі, гаворыць:

— Супрацоўніцтва з насельніцтвам з'яўляецца адным з галоўных заданняў у нашай службе дзяржаве. Без гэтага супрацоўніцтва немагчыма было б эфектыўна ахоўваць нашу дзяржаўную граніцу.

Словы агульныя, сказаў бы, дэкларатыўныя. Дыктуе іх аднак шматгадовы вопыт афіцэрскай службы на розных адрэзках нашай граніцы, а штодзённае жыццё дапаўняе гэтыя словы жывымі фактамі і прыкладамі.

НАРОДНАЕ З НАРОДАМ

Дзядзька Альфонс Руткоўскі жыве на прыгранічным хутары ў Дуброўскім павеце. Стары ён ужо. Выхоўвае ўнучку, сіротку Яню Марцінкевіч, вучаніцу VII-га класа. Вясной г.г. на хутар да Руткоўскага зайшоў нейкі чужы чалавек. Нібы вады напіцца і запытаць пра дарогу. Цікавіла яго аднак многа больш. Выпытваў пра граніцу, хто яе ахоўвае, як часта бываюць вайсковыя патрулі. Дзядзьку Руткоўскаму выдаўся падазроны гэты чужы чалавек. Зайшоўшы ў хату, шапнуў сваёй унучцы, каб паведаміла пагранічнікаў. Яна тут жа паімчалася некалькі кіламетраў у школу, дзе знаходзіўся тэлефон. Дзядзька Руткоўскі тым часам, загаварваў няпрошанага госця. Незадоўга прыехалі пагранічнікі. «Госць» Руткоўскага аказаўся злачынцам. **Камандванне беластоцкай часці войск аховы пагранічча высока ацаніла грамадзянскую пільнасць жыхараў прыгранічнага хутара.** Яні Марцінкевіч урачыста быў уручаны новенькі веласіпед «Алімпія», каб мела яна чым даязджаць у школу.

Гэта, вядома, не адзіночны прыклад. Іншым разам пагранічны злачынца ў Сувальскім павеце наткнуўся на Пятра Анзулевіча, які тут жа паведаміў афіцэра ВОП. Злачынцу арыштавалі, а Пятро Анзулевіч, як узнагароду, атрымаў наручны гадзіннік за 700 злотых.

— Граніцу, якую мы ахоўваем, — гаворыць афіцэр ВОП, — з'яўляецца граніцай дружбы і цеснага супрацоўніцтва. Сведчаць аб тым хаця б шматлюдныя мітынгі, якія адбываліся ў Бераставіцы на савецкім баку і ў Ялоўцы на нашым баку. На такія мерапрыемствы могуць дазволіць сабе толькі дзяржавы, якія глыбока пераконаны ў сваёй узаемнай дружбе. Але граніцу нашу намагаюцца пераходзіць розныя злачынцы — крымінальныя і палітычныя. Таму патрэбная пільнасць і неабходнае супрацоўніцтва з цывільным насельніцтвам. Мы са свайго боку паглыбляем гэтае супрацоўніцтва ўсімі даступнымі нам сродкамі. Дзесяць нашых афіцэраў насельніцтва Беласточчыны выбрана ў радныя, амаль 60 пагранічнікаў пастаянна прымае ўдзел у працах розных грамадскіх арганізацый, між іншым, і у БГКТ, жонкі некаторых афіцэраў працуюць у мясцовых жаночых арганізацыях. Наш мастацкі калектыў толькі ў гэтым годзе выступіў у 18-ці мясцовасцях, а наша кінаперасоўка прадэманстравала 150 кінасеансаў, перш за ўсё ў вёсках, дзе людзі яшчэ не бачылі сапраўднага кіно. Наш аркестр аж 85 разоў наладжваў танцавальныя вечарынкі для вясковай моладзі. Можна было б гаварыць яшчэ пра гутаркі і даклады, з якімі ў вёсках выступаюць нашы афіцэры, і пра дапамогу нашых салдат у тэрміновых палявых працах для сялян. Аднак не спосаб штодзённых кантактаў пагранічнікаў і цывіль-

(Працяг на стар. 4)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

МАЛАДЫЯ Ў ФРАНЦЫІ

«Белая кніга» ў Францыі — вынік шматгадовай працы сацыёлагаў, псіхолагаў і спецыялістаў іншых галін навукі. Гэта найвялікшая крыніца ведаў, як ацэньваюць некаторыя, аб сучаснай французскай моладзі. Сёння мы падаем некаторыя даныя дэмаграфічнага характару.

Маладых людзей, якім менш 20 год, налічваецца ў Францыі 16 мільёнаў, што раўняецца 1/3 усяго насельніцтва. Прадбачваецца, што ў 1971 годзе 40% французаў, г. зн. 21 мільён, будзе ва ўзросце ніжэй 25 год. Ад 1946 года Францыі прыбывала кожны год 800 тысяч дзяцей, калі ў даваенны перыяд толькі 600 тысяч у год. Рэзультаты гэтага відавочны на вышэйшых навучальных установах. У 1958—1964 гадах колькасць студэнтаў падвоілася. Чарговае падваенне студэнтаў мае наступіць у 1967—1973 гадах.

ЧОРНАЯ АМЕРЫКА...

Негрыцянскі рух у ЗША працягвае сваю з усіх бакоў апраўданую барацьбу за тое, «каб людзьмі звацца». На колькі гэты рух можа быць магутным, хай гавораць ніжэй паданыя факты.

Сярод 197 мільёнаў жыхараў Злучаных Штатаў пражывае **23 мільёны** неграў, а гэта абазначае, што на кожныя **100 жыхараў** гэтай краіны **12** мае чорны колер скуры.

Гэты працэнт павялічваецца з года ў год, таму што натуральны прырост у негрыцянскіх гетах на многа вышэйшы, чым у раёнах белых.

Але ўжо ёсць і сёння ў ЗША гарады, у якіх негры прадстаўляюць сабой большасць насельніцтва. Напрыклад, у **Вашынгтоне,** федэральнай сталіцы Злучаных Штатаў, негры прадстаўляюць **63% усіх жыхараў.**

...І СТРАТЫ

З Амерыкі даносяць, што ў часе негрыцянскіх хваляванняў летам гэтага года ЗША панеслі страты **100 мільёнаў** долараў, з чаго **Дэтройт 80 мільёнаў** долараў.

САМАСПАЛЕННІ

Рух супраць паўднёвав'етнамскіх марыянетак пасля апошніх выбараў насіляецца. Свой голас пратэсту супроць умешвання «ўрада» ў справы рэлігіі паднеслі будысты. **Адна з манашак спалілася, а далейшыя 100 чалавек загразілі, што зробяць тое самае, калі надалей будзе працягвацца ўмешванне ваенных у справы будыйскай рэлігіі.**

У СССР

У савецкай гаспадарцы працуе зараз больш **12 мільёнаў** спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй прафесіянальнай адукацыяй, у тым налічваецца: 1 мільён 631 тысяча інжынераў; больш 2 мільёнаў 886 тысяч тэхнікаў; каля 800 тысяч прафесіяналаў сельскай гаспадаркі; 667 тысяч навуковых работнікаў: 555 тысяч лекараў.

Тэхнічныя вузы ў СССР канчае ў тры разы больш інжынераў, чым у ЗША.

А. К.

БССР

«ЭКСПО-67»

На Сусветнай выстаўцы ў Манрэалі праводзіўся Дзень Беларускай ССР.

У гарадку **«Экспо-67»** на плошчы Нацый адбылася маляўнічая цырымонія ўзняцця над Сусветнай выстаўкай Дзяржаўнага флага Савецкай Беларусі — раўнапраўнага члена Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Яшчэ задоўга да пачатку свята трыбуны плошчы Нацый, упрыгожаныя флагамі краін — удзельніц **«Экспо-67»,** запоўнілі шматлікія госці. Яны сустрэлі апладысментамі калону беларускіх артыстаў, якая з'явілася ў яркіх нацыянальных касцюмах на асфальтаваным квадраце плошчы. Над калонай развяваліся сцягі Беларускай Рэспублікі. Затым выйшла ганаровая варта — рота канадскіх ваенных маракоў, апранутых у маляўнічую форму марскіх гвардзейцаў мінулага стагоддзя.

Галоўную трыбуну заняў кіраўнік беларускай дэлегацыі, Старшыня Савета Міністраў БССР, Ц. Кісялёў у суправаджэнні генеральнага камісара Сусветнай выстаўкі П'ера Дзюпюі.

У сваёй прамове П'ер Дзюпюі, м. ін., сказаў: **— Для нас, арганізатараў Сусветнай выстаўкі, з'яўляецца вялікім гонарам тое, што Беларуская Рэспубліка — член Арганізацыі Аб'яднаных Нацый і член Міжнароднага бюро выставак — накіравала сюды такую важную дэлегацыю... Велізарная цікавасць да вашага павільёна паказвае, што ён поўнасцю адпавядае духу «Экспо-67» і служыць высакароднай справе ўмацавання добрай волі паміж людзьмі.**

Затым выступіў шэф беларускай дэлегацыі, Ц. Кісялёў. Выказаўшы задавальненне тым, што на Сусветнай выстаўцы адзначаецца Дзень Беларускай ССР, Кісялёў сардэчна падзякваў уладам Манрэаля, правінцыі Квебек і ўсім канадцам за гасціннасць.

— Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, правадыром якой быў Уладзімір Ільіч Ленін, прынесла нашаму народу сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, дала магчымасць стварыць сваю дзяржаву, адкрыла шырокую прастору для ўсебаковага матэрыяльнага і духоўнага прагрэсу... Савецкая Беларусь з'яўляецца адным з заснавальнікаў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Нашы цяперашнія намаганні на міжнароднай арэне, як і ў мінулым, прысвечаны нястомнай паслядоўнай барацьбе за мір, за бяспеку і свабоду народаў, — гаварыў Кісялёў, навязваючы да падставовых прынцыпаў беларускай міжнароднай палітыкі. Затым прамоўца расказаў аб дасягненнях беларускай эканомікі і культуры. Яго прамову выслухана з вялікай увагай і неаднаразова перапынялася апладысментамі.

Пасля цырымоніі і прамоў, дзяўчаты ў беларускіх касцюмах запрасілі гасцей агледзець экспазіцыю Савецкай Беларусі. З соцен рэпрадуктараў Сусветнай выстаўкі гучалі беларускія народныя песні і песні сучасных беларускіх кампазітараў, падкрэсліваючы святочную атмасферу ў гэты «беларускі дзень» на манрэальскай выстаўцы.

(С. Я.)

ПОЛЬШЧА

ІНДЗІРА ГАНДЗІ

Па запрашэнню польскага ўрада 8-га кастрычніка прыбыла ў нашу краіну з афіцыйным візітам прэм'ер Індыі Індзіра Гандзі. На аэрадроме ўрачыста віталі яе кіраўнікі нашага ўрада на чале з Юзэфам Цыранкевічам. Аб размовах праведзеных прэм'ерам Індыі з польскімі кіраўнікамі дзяржавы паінфармуем чытачоў у наступным нумары «Нівы».

267 ТЫСЯЧ СТУДЭНТАЎ

2-га кастрычніка пачаўся новы навучальны год на вышэйшых установах. У гэтым годзе ў 76 вышэйшых школах нашай краіны вучыцца 267 тысяч студэнтаў.

2,5 МІЛЬЯРДА ЗЛОТЫХ

Намеснік старшыні камісіі планавання пры Радзе Міністраў — Збігнеў Янушка на агульнакраёвай нарадзе прысвечанай рэалізацыі грамадскіх чынаў паінфармаваў, што гадавая вартасць грамадскіх чынаў у краіне ацэньваецца на 2,5 мільярда злотых.

ПЛЕНУМ ЦРПС

3 і 4 кастрычніка адбыўся пленум Цэнтральнай рады прафесіянальных саюзаў. Пленум апрацаваў праграму рэалізацыі пастаноў VI кангрэсу прафсаюзаў на 1967—1969 гады. Пленум паклікаў таксама Выканаўчы камітэт і 15 праблемных камісій ЦРПС.

ДЭЛЕГАЦЫЯ КП ІСПАНІІ

На запрашэнне ЦК ПАРП ад 27. IX. да 4. X. 1967 г. прабывала ў Польшчы дэлегацыя Камуністычнай партыі Іспаніі на чале з генеральным сакратаром Сант'яга Карыла. У час перагавораў, якія праходзілі ў цёплай і сяброўскай атмасферы, выказаны былі погляды аб дзейнасці і аб актуальных праблемах абедзвюх партый, а таксама погляды аб актуальнай міжнароднай сітуацыі ў міжнародным камуністычным і рабочым руху.

ДЗЕНЬ ВОЙСКА

8-га кастрычніка адбыліся ў Варшаве цэнтральныя святкаванні дня Войска Польскага. Традыцыйным звычаем адбылася ўрачыстая клятва афіцэраў абсальвентаў афіцэрскіх школ і вайсковых акадэмій.

МЕСЯЦ АШЧАДНАСЦІ

5-га кастрычніка ў Кашаліне адбылося адкрыццё традыцыйнага ўжо ў Польшчы месяца ашчаднасці. Міністр фінансаў Е. Альбрэхт на гэтай урачыстасці сцвердзіў, між іншым, што ў гэтым годзе ашчаднасць насельніцтва пабольшылася на 12 мільярдаў зл. У канцы гэтага года ўклады ашчаднасці складуць суму блізка 78 мільярдаў зл.

УРАЧЫСТАСЦІ Ў КРАСНІКУ

У рамах святкавання 50 гадавіны Вялікага Кастрычніка 8. X. 1967 г. у Красніку адбыліся ўрачыстасці, на праграму якіх склаліся: адкрыццё помніка партызанам, умураванне краевугольнага каменя пад будынкі прафесіянальных школ і адкрыццё новага цэха красніцкай фабрыкі металічных вырабаў.

М. Х.

ВАЯВОДСТВА

ПАЧАТАК СТУДЭНЦКАГА ГОДА

Студэнты Беластоцкай медыцынскай акадэміі і Вышэйшай інжынерскай школы вучацца ўжо ад першага кастрычніка. Аднак урачыстае адкрыццё новага навучальнага года адбылося ў Беластоцкім тэатры 10-га кастрычніка. З гэтай нагоды Акадэмія наладзіла навуковую сесію прысвечаную 50 гадавіне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, а ў студэнцкім клубе «Геркулесы» выступілі студэнцкія тэатры з многіх гарадоў. Беластоцкая медыцынская акадэмія выпусціла дагэтуль ужо 1958 лекараў.

Падобная ўрачыстасць адбылася таксама ў студэнтаў завочнікаў Галоўнай школы планавання і статыстыкі, якая мае свой кансультацыйны пункт у Беластоку.

СВЯТА МІЛІЦЫЯНЕРАЎ

Ва ўсёй краіне 7 кастрычніка адзначалася 23 гадавіна службы міліцыянераў і працаўнікоў бяспекі дзеля спакою і парадку. У Беластоку ўрачыстае пасяджэнне адбылося ў тэатры 6 кастрычніка, у якім прынялі ўдзел між іншым прадстаўнікі гродзенскай міліцыі: палкоўнік М. Кісель, падпалкоўнік М. Руткоўскі і падпалкоўнік Г. Казлоў.

У нядзелю ўрачыстасці з нагоды 23 гадавіны міліцыі і службы бяспекі працягваліся ў Кольне. Кольненская паветовая камендатура МО атрымала ад грамадства павета сцяг.

ГОСЦІ З ГРОДНА

5 працаўнікоў гандлёвых устаноў Гродзеншчыны пабывала ў Гайнаўскім, Бельскім і Ломжынскім паветах. Цікавіліся яны арганізацыяй вясковага гандлю на Беласточчыне. Абмен вопытам і абмен дэлегацый стаўся ўжо традыцыяй у гродзенскіх і беластоцкіх працаўнікоў гандлю.

СПУЛДЗЕЛЬНЯ ЗДАРОЎЯ

У вёсцы Бакалажэва, Сувальскага павета, адкрыта лекарскую спулдзельню здароўя — 23-цюю ў Беластоцкім ваяводстве. Да канца гэтага года пачнуць працу яшчэ тры новыя лекарскія спулдзельні здароўя.

ПРАФЕСІЯ ДЛЯ МАЛАДЫХ

Прызавадская школа гуты шкла ў Беластоку прымае яшчэ вучняў (хлопцаў ва ўзросце 14—16 год) да навукі прафесіі. Пасля двухгадовай навукі вучні атрымаюць працу і добрую зарплату. Ад кандыдатаў патрабуецца вельмі добрага здароўя і пачатковай адукацыі.

ЗАЦВІЛА ЯБЛЫНЯ

У агародчыку Міхася Байко з Белавежы зацвіла маладая яблыня, якая дагэтуль яшчэ ніколі не цвіла. Ці ж бы памылілася яна што да пары года?

МЕСЯЦ АШЧАДНАСЦІ

Кастрычнік — ужо традыцыйна — аб'яўлены месяцам ашчаднасці. ПКО ў гэтым годзе для ўдзельнікаў конкурсу пад лозунгам «Акцыя 300» прызначае на ўзнагароды 2,7 мільёнаў зл. і 5 легкавых аўтамашын. Удзельнікам гэтага конкурсу можа быць кожны, хто на кніжцы ПКО пратрымае на працягу 4 месяцаў хаця б 300 злотых.

(вр)

NIEDZIELA 15.X.

9.55 Program. 10.00 TV Kurs Rolniczy: „Budynek jako środowisko dla zwierząt''. 10.35 „Przypominamy, radzimy'' — „Remont silosów''. 10.45 „Minerzy podniebnych dróg'' — film tv radz. cz. IV. 12.00 Sprawozdanie sportowe. W przerwie ok. 12.45 Dziennik. 13.45 „Przemiany''. 14.15 „Blues'' — film („Koń, który mówi''). 14.40 Teatr Młodego Widza: J. Domagalik — „Anka''. 15.30 „Inny'' — rep. film. 15.45 „Wojskowe tradycje'' — teleturniej. 16.35 Teatr Niedzielny: Alfred de Musset — „Osioł nad strumieniem''. 17.25 „Piórkiem i węglem''. 17.45 „Tango Milonga'' — piosenki J. Petersburskiego. 18.40 „Bohdan Czeszko'' („Spotkanie z pisarzem''). 19.05 „Wizerunek Naczelnika'' — film pol. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Jazz Jamboree 1967 — Koncert finałowy. 20.45 „Ranny ptaszek'' — film fab. ang. 21.40 „Niedziela Sportowa''.

PONIEDZIAŁEK, 16.X.

15.40 Program. 15.45 Politechnika TV. 16.55 Dziennik. 17.00 „Kino Ptyś''. 17.30 „Tramp''. 17.50 „Duszka'' — film fr. 18.10 „Eureka''. 18.40 „Klaps''. 19.20 „Dobranoc''. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: Z. Skowroński: „Maturzyści''. 21.35 „Diamentowa ziemia'' — film Tele-Aru. 21.50 Dziennik. 22.05 Program na jutro. 22.10 Politechnika TV.

WTOREK, 17.X.

7.30 „Człowiek wśród ludzi'' — film („Dr Schluter'') cz. V. 9.55 Dla szkół (kl. lic.) Język polski: W. Szekspir „Makbet''. 10.40 Przerwa. 10.55 Dla szkół (kl. X—XI) Język polski — K. Treniew „Lubow Jarowaja''. 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. V—X!) Język polski: „O miejsce wśród ludzi''. 12.30 Przysposobienie Rolnicze: „Zwalczanie chorób i szkodników zbóż''. 13.05 Przerwa. 15.05 Program. 15.10 „Zwalczanie chorób i szkodników zbóż''. 15.45 Politechnika TV. 16.55 Dziennik. 17.00 Dla młodych widzów: „Rozkosze łamania głowy'' odc. III. 17.25 Dla młodych widzów: „Zapraszam na wtorek wieczór''. 17.55 „Giełda piosenki''. 18.25 „Po szóstej''. 19.05 TV Kurier Warszawski. 19.20 „Dobranoc''. 19.30 Dziennik. 20.05 „Gorąca linia''. 20.40 „Człowiek wśród ludzi'' — film („Dr Schluter'') cz. V. 23.00 Dziennik. 23.15 Program na jutro.

SRODA, 18.X.

10.00 „Tania i jej matki'' — film radz. 11.35 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. VIII) „Przyrządy optyczne''. 12.25 Przerwa. 15.40 Program. 15.45 Politechnika TV. 16.55 Dziennik. 17.00 Dla dzieci: „Pan Półka i Spółka''. 17.20 Dla dzieci: „Bolek i Lolek na wakacjach'' — film. 17.30 „Nie tylko dla pań''. 17.50 PKF. 18.00 Wszechnica TV: „Medycyna polska dziś i jutro''. 18.30 „Sylwetki X Muzy'' — Kazimierz Rudzki. 19.00 „Katedra z Faras'' — rep. filmowy. 19.20 „Dobranoc''. 19.30 Dziennik. 20.05 „Żegnaj George'' — film („Alfred Hitchcock przedstawia''). 20.55 „Światowid''. 21.25 Program filmowy. 21.55 „Nauka i polityka'' — rozmowa z M. Żychowskim i A. Kruczkowskim. 22.10 Dziennik. 22.25 Program na jutro. 22.30 Politechnika TV.

CZWARTEK, 19.X.

10.55 Dla szkół (kl. V) Język polski: „Maria Konopnicka''. 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. V) Historia „O bogach i ludziach''. 12.25 Przerwa. 15.40 Program dnia. 15.45 Politechnika TV. 16.55 Dziennik. 17.00 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem''. 18.05 „Telekram''. 18.15 „Bryza''. 18.40 „Dobry wieczór, jak minął dzień''. 19.20 „Dobranoc''. 19.30 Dziennik. 20.00 „Koniec jednego opowiadania'' — nowela filmowa pol. 20.20 „Kryptonim PL''. 20.45 „Wieża Babel we Wrocławiu'' — reportaż z Międzynarodowego Festiwalu Studentów. 21.15 Międzynarodowy Festiwal Muzyki Jazzowej „Praga 67'' (Praga). 22.15 Dziennik. 22.30 Program na jutro. 22.35 Politechnika TV.

PIĄTEK, 20.X.

9.55 Dla szkół (kl. VII) Zajęcia techniczne: „Ciepło i kształt''. 10.20 „Skrawek błękitnego nieba'' — film fabularny jugosł. 11.55 Dla szkół (kl. V) Wychowanie plastyczne: „Plakat''. 12.25 Przerwa. 15.45 Politechnika TV. 17.00 Dla dzieci: „Zręczne ręce''. 17.40 „Nafta na Saharze'' — film („Wielka przygoda''). 18.10 Wszechnica TV: „Nauka radziecka''. 18.40 „Karykatury Kazimierza Sichulskiego''. 19.05 TV Kurier Mazowiecki. 19.20 „Dobranoc''. 19.30 Dziennik. 20.05 „Generale, nikt pana nie pozna'' — program historyczny. 20.30 Teatr TV: „Romeo z Samary''. 21.40 Z cyklu „Profile kultury''. 22.10 „10 minut recenzji''. 22.20 Dziennik. 22.35 Program na jutro. 22.40 Politechnika TV.

SOBOTA, 21.X.

9.40 „Nagich przyodziać'' — film fab. wł. 11.15 Przerwa. 11.55 Dla szkół (kl. VII) Zoologia: „Pierwotniaki''. 12.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół (kl. VIII) Geografia: „Ameryka Północna''. 13.15 Przerwa. 15.40 Program dnia. 15.45 TV Kurs Rolniczy: „Poprawa środowiska w budynkach starych lub niewłaściwie zbudowanych a z konieczności używanych''. 16.20 „Atletyka terenowa'' („Wychowanie fizyczne naszych dzieci''). 16.30 Program tygodnia. 16.55 Dziennik. 17.05 Dla młodych widzów: „Konkurs pięciu milionów''. 18.05 „Kino Filmów Amatorskich''. 18.35 „Spotkania z przyrodą''. 19.00 „Gawędy o współczesności''. 19.20 Dobranoc. 19.30 „Monitor''. 20.10 „La Fontaine wiecznie żywy'' — film. 20.40 „Najpiękniejsza i inne...'' („Z kobietą w tytule'') — piosenki Arno Babadżaniana. 21.30 Dziennik. 21.45 Wiadomości sportowe. 21.55 „Ubogich przyodziać'' — film fab. wł.

13 października, piątek

14.20 Program. 14.25 Dziennik. 14.30 Język angielski dla przedszkolaków. 14.50 Reportaż z wystawy malarzy białoruskich. 15.20 „Bohaterska droga walki i budownictwa''. 16.00 „Śladami płonącego czołgu''. 16.35 Dla uczniów. 17.20 Dziennik. 17.40 „Tezy KC KPZR''. 18.00 „Sztafeta nowin''. 19.00 Program muzyczny. 19.30 „Lecą żurawie''. Film. 21.00 Dla studentów.

14 października, sobota

6.00 Dla studentów. 8.00 Gimnastyka. 8.30 Dla uczniów szkół technicznych· detale maszyn. 9.00 Dla uczniów. Walancin Taułaj. 9.30 Język angielski dla przedszkolaków. 9.50 „Kto się śmieje ostatni''. Film. 11.55 Program. 12.00 Telewizja barwna. 14.00 „Podróż po wystawie''. 14.45 Tezy KC KPZR. 15.00 Klub filmowy. 16.00 Przegląd międzynarodowy. 16.30 Dziennik. 16.45 „Kronika półwiecza''. Rok 1945. 17.45 Koncert życzeń. 18.30 Dziennik. 19.00 „Willa pod Wiedniem''. Spektakl TV. Część 1. 20.10 Przegląd filmowy.

15 października, niedziela

7.55 Program. 8.00 „Budzik''. 8.30 Dla uczniów. 9.10 Teatr literacki. 9.50 „Szkatułka muzyczna''. 10.10 „Wszystko dla człowieka''. 12.10 Teatr TV. 12.30 Dla uczniów. 13.30 Dla pracowników przemysłu spożywczego. 14.00 „Kiosk muzyczny''. 14.25 Koncert pieśni lirycznej. 14.55 Piłka nożna. Austria — ZSRR. 16.45 Tezy KC KPZR. 17.00 Dni Kultury i Sztuki RSFRR na Ukrainie. 20.00 Rozmowy o sporcie. 20.10 Rozmowy o muzyce chóralnej.

ПАРТЫЯ, ЛЕНІН

Дрэнна чалавеку,
калі ён адзін!
Гора аднаму,
адзін не воін, —
кожны дужэйшы
пан над ім,
і нават слабейшыя,
калі іх двое.
А калі партыяй,
малыя ўсе,
усе мы, —
здавайся вораг,
памрэш усяляк!
Партыя —
рука мільёнапальцая,
сцятая ў адзін
магутны
кулак.
Нуль адзінка,
глупства адно,
адзін —
калі нават
і вельмі здаровы —
не ўзніме
простае пяціваршковае бервяно,
тым больш
дом пяціпавярховы.
Партыя —
гэта мільёнаў плечы
ўзняліся,
адны да другіх
сабраныя шчыльна.
Партыяй
будоўлі
ў неба ўзвысім,
адзін аднаму
пасабляючы пільна.
Партыя —
спінны хрыбет рабочага класа
Партыя —
неўміручасць нашае справы
Партыя — адзінае,
што мне не здрадзіць.
Сёння прыказчык, а заўтра
царствы сціраю з карты я.
Мозг класа,
справа класа,
слава класа —
вось што такое партыя!
Партыя і Ленін —
двайня братняя, —
аднолькава іх
маці-гісторыя
ацэніць.
Мы гаворым — Ленін,
разумеем —
партыя,
мы гаворым —
партыя,
разумеем —
Ленін

Уладзімір Маякоўскі

1. Аб чым гаворыць Маякоўскі ў вершы?
2. З чым параўноўвае аўтар партыю?
3. Як вы разумееце словы:
«Партыя і Ленін — двайня братняя».
4. Навучыцеся прыгожа чытаць верш і прасачыце рытм верша.

ХАТА ГУРАЛЯ

І днём і ноччу
Шуміць Паронец,
Блакітнай хваляй
Б'е ў бераг стромы,
Гранітнай галькай
Грыміць і звоніць,
Па турнях скача
З вясёлым громам.

У каляровай
У тоні нібы
Адбіты ў люстры
Вяршыні Татраў,
І між цяністых
Ялін і лімбы*
Стаіць на ўзгорку
Гураля хата.

Гураля хата,
Якіх нямала
У гэтым краі
Арлінай волі:
Такія ж сцены
З хваін трывалых,
Такі ж арнамент
Па бэльках столі.

Але чамусьці
Да хаты гэтай,
Да гэтых сцяну
І да парога
З краін далёкіх,
З усяго свету
Пытаюць людзі
Шляхоў-дарогі.

Тут жыў калісьці
Вялікі Ленін,
Пра што раскажуць
Усе з ахвотай:
І кожны газда,
Паронец пенны
І гальны вецер,
І шчыт Гевонта.

Раскажа газда
Пра чалавека,
Які братэрства
Любіў, свабоду,
Чый светлы вобраз
З тых дзён навекі
Застаўся ў сэрцы
Яго народа.

Паток раскажа,
Як Ленін слухаў
Напевы хваляў,
А гальны вецер, —
Як ён у буру,
У завіруху
Разносіў думы яго
Па свеце.

Гевонт раскажа
Аб тым, як Ленін
На ўсход далёкі
Глядзеў з вяршыняў,
Праз хмары бачыў
У аддаленні
Зару над роднай
Сваёй краінай.

Стаіць на ўзгорку
Гураля хата.
Як струны, хвоі,
І лімбы звоняць,
Сцягамі ззяюць
Вяршыні Татраў,
І днём і ноччу
Шуміць Паронец.

Максім Танк

1. Якія словы ў вершы сведчаць аб тым, што сярод польскага насельніцтва жыве памяць аб Леніне?
2. Апішыце, як выглядае мясцовасць, пра якую гаворыцца ў вершы.
3. Знайдзіце словы гукапераймальнага характару.

СЛОЎНІК

Лімба — гатунак дрэва.

БІЯГРАФІЧНЫЯ ДАВЕДКІ

Максім Танк. — Выдатны беларускі паэт. Сапраўднае прозвішча Яўгені Скурко. Нарадзіўся ў 1912 годзе ў сялянскай сям'і. Актыўны дзеяч камсамола Заходняй Беларусі, палымяны рэвалюцыянер, шмат год правёў у турмах санацыйнай Польшчы. З'яўляецца аўтарам шматлікіх вершаў і паэм. Займаецца перакладамі польскай літаратуры на беларускую мову. Многа працуе ў галіне дзіцячай літаратуры. Юнаму чытачу добра вядомы яго кнігі: «Галінка і верабей», «Казка пра мядзведзя», «Конь і Леў» і іншыя.

У СПРАВЕ РОДНАЙ МОВЫ

Міхась Хмялеўскі старшыня Камісіі культуры пры ГП БГКТ, у 48 нумары тыднёвіка «Ніва» ад 27 лістапада 1966 г. у сваім артыкуле заклікаў да дыскусіі над справай стварэння аб'яднання любіцеляў беларускай мовы ў беларускіх школах, даказваючы гэта, між іншым, тым, што **«наша мясцовая беларуская мова мае многа паланізмаў і русізмаў. У некаторых ваколіцах Беласточчыны мясцовы дыялект значна адбягае ад літаратурнай мовы. Больш таго. Вельмі часта можна спаткацца з пагардай да роднай мовы, з сарамлівасцю да яе»**. Мне, як выкладчыку беларускай і польскай моваў, вядома, што калі настаўнік вядзе гурток жывога слова на польскай мове, з поспехам справіцца і з гэтым мерапрыемствам і ў беларускай мове.

Такім чынам дзеці скарысталі б вельмі многа.

Настаўніку, якому гэтая справа не абыякавая і якому дарагая родная мова, не будзе цяжка прывіць любоў у дзяцей да пазнавання добра напісаных на беларускай мове твораў, да пазнавання прыгажосці беларускай мовы. Ён сваім падыходам і энтузіязмам можа і патрапіць запалоніць сваіх выхаванкаў гэтай вельмі карыснай справай.

У гэтым павінна быць аднак і дапамога з боку ГП БГКТ. Па-першае, патрэбна тое, каб ГП БГКТ дайшло да **паразумлення з аддзеламі асветы павя**товых рад нарадовых у справе аплочванняў за гэтыя два школьныя ўрокі ў тыдзень, як гэта робіцца з гурткамі жывога слова на польскай мове. Прытым патрэбна арганізаваць вечарыны, дэкламацыі твораў беларускай літаратуры, вечары беларускай песні, аўтарскія сустрэчы, або высвятляць беларускія фільмы, наглядаць за праграмай мінскага тэлебачання. У гэтым у асноўным павінна аказаць дапамогу ГП усім школам, дзе былі б паклікаяны да жыцця гурткі любіцеляў беларускай мовы, дзе настаўнік вёў бы ўрокі на тэмы культуры беларускай мовы, яе чысціні і г.д. Тады можна было б смела сказаць, што такі гурток прыцягнуў бы да сябе і вучняў і старэйшых. Старэйшыя ахвотна ў асенне-зімовы перыяд збяруцца вечарам у клубе або ў школе, каб паслухаць лекцыі, лектарскіх гутарак, літаратараў, паглядзець добры, змястоўны беларускі фільм.

Метады працы такога гуртка пакуль што не выпрацаваны і іх трэба супольна выпрацоўваць, як настаўніку беспасрэдна, так і ГП пасрэдна. **Добра было б у ГП склікаць у гэтай справе нараду, падыскутаваць, выказацца супраць і за, дайсці да паразумлення.** Ідэя такога роду мерапрыемства бясспрэчна варта шырэйшага прапагавання. Не можна дапусціць, каб яна загінула ў пялёнках. Яна маладая. **Трэба** яе падтрымаць. Гэта цэнная думка, высакародная, свежая. Яе трэба супольнымі сіламі ажыццявіць.

Думаю, мой голас у гэтай справе не будзе апошнім.

Іншыя настаўнікі напэўна гэтую думку падтрымаюць. Спадзяюся на маладых энтузіязмам сяброў, якія ў гэтай справе выкажуцца на старонках «Нівы».

Янка Цялушэцкі

ВЯЛІКІ ЧЫТАЛЬНІЦКІ КОНКУРС

Хто што сказаў?

НІНА СМАЛЕЎСКАЯ, Плёскі, Бельскі павет, вучаніца, 16 год.

ПРАЧЫТАЛА:
Я. Купала «Бандароўна»
З. Бядуля «Салавей»
Я. Колас «На ростанях»

«Выбраныя творы мне падабаліся таму, што ў іх пісьменнікі адлюстравалі гераічнае мінулае беларускага народа. Цяжка жылося ў той час беларускім працоўным. Яны былі пазбаўлены ўсялякіх правоў. Творы на тэму жыцця беларускага народа мне вельмі заўсёды падабаюцца».

ВАЛЯНЦІНА ХІЛІМАНЮК, Бельск, Педагагічны ліцэй, вучаніца, 17 год.

ПРАЧЫТАЛА:
Я. Купала «Курган»
Я. Колас «Новая зямля»
Я. Маўр «Палескія рабінзоны»
Я. Колас «На прасторах жыцця»

«Творы гэтыя мне падабаліся таму, што ў іх многа драматычнага напружання, жывая акцыя. Героі твораў вызначаюцца вялікай адвагай, таленавітасцю».

ЛІДЗІЯ ТАМАШУК, Рыбалы, Бельскі павет, вучаніца, 16 год.

ПРАЧЫТАЛА:
Я. Купала «Бандароўна»
А. Карпюк «Данута»
І. Мележ «Подых навальніцы».

«Творы напісаныя з вялікай псіхалагічнай чуллівасцю. Лёсы герояў становяцца блізкімі нам. Мова твораў, параўнанні народныя ў «Бандароўне», або палешуцкія выражэнні ў «Подыху навальніцы», умела выкарыстаны аўтарам, каб даць поўны вобраз герояў і іх дзейнасці».

СУЧАСНЫЯ ХАТЫ

Зараз сяляне будуюць хаты мураваныя, прасторныя, з вялікімі і шырокімі вокнамі, з некалькімі пакоямі і выгоднай кухняй. На здымку хата Івана Васілюка з Плюціч, што на Бельшчыне. Тэкст і фота: М. Х.

(Працяг са стар. 1)

НАРОДНАЕ З НАРОДАМ

нага насельніцтва адлюстраваць лікамі. Вось сёння атрымалі мы ліст аж з Катавіцкага ваяводства. Піша 24-гадовы Юзэф Лазарэк. Паслухайце: «Грамадзянін камандзір! Ваш салдат, капраль Станіслаў Мжык, выратаваў мяне ад смерці. Я купаўся на возеры і раптам схапіў мяне скурч мускулаў. Я пачаў тапіцца. На беразе знаходзілася многа цывільных людзей і ўсе яны абыякава глядзелі на маю трагедыю. Толькі ваш салдат кінуўся мне на дапамогу, нават не распрануўшыся, не было дзеля гэтага часу. Выцягнуў мяне з вады ўжо непрытомнага і займаўся мною, пакуль не прыехаў лекар хуткай дапамогі...»

Вось і так бывае. А як вымяраць бясплатную лекарскую дапамогу сялянам? Лекарскія групы нашай часці ездзяць у вёскі даволі часта. Асабліва многа працы мелі нашы зубныя лекары.

Нашы кантакты абаснаваны на ўзаемнай дапамозе — так як у сапраўдным сяброўстве. Таму яны трывалыя.

Віктар Рудчык

Аня Марцінкевіч са сваім падарункам ад салдат ВОП.
Фота: архіў бел. ч. ВОП

СУСТРЭЧА З БЕЛАСТОЧЧЫНАЙ 1967

Пад такім лозунгам ад 16—31 жніўня г.г. у Борках над маляўнічым аўгустоўскім возерам Нэцка праводзіўся навуковы семінар для студэнтаў і абсальвентаў вышэйшых навучальных устаноў-стыпендыстаў Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку, а таксама навуковых працаўнікоў, якія пішуць працы звязаныя тэматычна з нашым ваяводствам.

Арганізатары семінара — Прэзідыум ВРН, Ваяводскія праўленні ЗМС і ЗМВ, Беластоцкае навуковае таварыства і Беластоцкае таварыства культуры добра падрыхтавалі арганізаванае мерапрыемства, якога мэтай было азнаямленне ўдзельнікаў з дасягненнямі Беласточчыны, з прыгажосцю нашай зямлі.

З грамадска-гаспадарчымі дасягненнямі Беласточчыны, з развіццём турыстычнага руху знаёмілі прысутных старшыня Прэзідыума ВРН у Беластоку С. Жмійка і намеснік старшыні: інж. Е. Зентара і мгр Л. Ахоцкі.

Варта ўспомніць і аб тым, што значная частка ўдзельнікаў семінара (а было іх 74 асобы) паходзіць з беларускіх вёсак Беласточчыны.

Хаця арганізатары семінара і не прадбачылі ў планаваных занятках беларускай праблематыкі, гэтая праблематыка чырвонай ніткай праходзіла амаль праз усе даклады, з якімі выступалі навуковыя працаўнікі розных галін ведаў.

Праф. др С. Гербст — дэкан Гістарычнага факультэта Варшаўскага ўніверсітэта ў сваім дакладзе гаварыў аб маладых гадах польскага нацыянальнага героя, перажытых у беднай беларускай вёсцы на Палессі.

Этнограф Варшаўскага ўніверсітэта праф. др А. Кутшэба-Пайнарова ў цікавым дакладзе аб народнай культуры Беласточчыны шмат месца прысвяціла матэрыяльнай і духовай культуры беларускага насельніцтва.

Археолаг мгр Ян Ясканіс у дакладзе аб старажытным мінулым беластоцкай зямлі гаварыў аб археалагічных знаходках у Курашаве, Катлоўцы, Кутаве і іншых беларускіх вёсках Беласточчыны.

Др Г. Маецкі ў дакладзе «Фарміраванне народнай улады на Беласточчыне» гаварыў аб значным укладзе беларускага насельніцтва ва ўмацаванне гэтай улады і аграмадных ахвярах панесеных у барацьбе з бандамі.

Журналіст «Газеты Беластоцкай», пасол у сейм ПНР К. Маршалэк-Млынчык у інфармацыі аб музеях Беласточчыны ўспамянула таксама і аб Беларускім этнаграфічным музеі ў Белавежы.

У Дзень друку, радыё і тэлебачання побач з інфармацыямі аб працы Беластоцкага радыёвяшчання — рэд. З. Бжазоўскага, працы «Газеты Беластоцкай» — сакратара рэдакцыі Р. Краська была інфармацыя аб працы рэдакцыі «Нівы», з якой выступіў яе галоўны рэдактар Г. Валкавыцкі.

Вядомы беластоцкі мастак М. Валкавыцкі пазнаёміў удзельнікаў семінара з працамі вядучых беластоцкіх мастакоў падчас вернісажу мастацкай выстаўкі ў Аўгустове.

У цікавай дыскусіі, што адбылася на заканчэнне семінара, яго ўдзельнікі сцвярджалі, што многія выхадцы з Беласточчыны пасля заканчэння вышэйшых навучальных устаноў не вяртаюцца ў родныя мясціны. Высоўваліся прапановы, каб на вышэйшых навучальных установах краіны арганізаваць і прапагаваць «Гурткі любіцеляў Беластоцкай зямлі», пашыраць веды аб дасягненнях Беласточчыны ва ўсіх галінах.

Ваяводская рада нарадовая штогод прызнае сотні стыпендый студэнтам розных вышэйшых навучальных устаноў. Гэтыя стыпендыі выкарыстоўваюцца толькі часткова.

Ды нават і тыя студэнты, што скарысталі са стыпендый, часта выязджаюць пасля студыяў да працы ў іншыя ваяводствы. Адной з прычын гэтага, як сцвярджалі дыскутанты, з'яўляецца недахоп пастаяннага кантакту паміж установай, якая дае стыпендыю, і студэнтам-стыпендыстам. Падобныя семінары будуць праводзіцца штогод.

Віктар Швед

Заўвагі да «матэрыялаў» у гонар Кастрычніцкай рэвалюцыі

У трэцім квартале г.г. Ваяводскі дом культуры ў Беластоку выдаў брашуру тыражом у 500 штук так зв. «Матэрыялы звязаныя са святкаваннем 50 гадавіны Вялікай Сацыялістычнай рэвалюцыі», якія згодна з мэтай публікацыі павінны служыць дапамогай у падрыхтоўцы мантажаў на святкаванні Кастрычніка.

Справа гэта добрая, але нароўні з цікавымі распрацоўкамі дапушчана шмат істотных памылак, якія могуць выклікаць у слухачоў і ўдзельнікаў падрыхтоўкі вечарын засцярогі. Таму хочам папярэдзіць працаўнікоў культуры беларускіх асяроддзяў аб неабходнасці разумнага карыстання з гэтых матэрыялаў. Важна гэта тым больш, што хутка выйдзе падобны паэтыцкі мантаж таго ж ВДК на беларускай мове, які падрыхтаваў В. Швед.

Вельмі цікава апрацаваны 5-старонкавы ўступны артыкул Ю. Кавальчыка пад загалоўкам: «Вялікая сацыялістычная Кастрычніцкая рэвалюцыя 1917—1967». Можа ён быць выкарыстаны да падрыхтоўкі дакладаў, або ўступнага слова перад вечарынамі, адгаданкамі і гэтак далей.

Найвялікшую вартасць, паводле мяне, мае апрацаваная Кавальчыкам «Zgaduj-zgadula: Co wiesz o Związku Radzieckim».

Складаецца яна з 10 адгаданак, якія можна праводзіць у школах, святліцах, бібліятэках па адной, дзве, або і больш у залежнасці ад папулярнасці такіх мерапрыемстваў у асяроддзі.

Праўда, ёсць тут невялікія недакладнасці, але ўсё гэта не паніжае вартасці апрацоўкі. Раім выкарыстоўваць яе як найшырэй не толькі для прыемнай забавы, як піша ў метадычных указаннях аўтар, але і для пашырэння ведаў аб СССР.

Што можна сказаць адносна апошніх 26 старонак матэрыялаў? Апублікаваныя два вядомыя апавяданні: С. Мсціслаўскага «Шпак — веснавая птушка» і М. Горкага «Маці» могуць быць выкарыстаны да літаратурных мантажаў. Пералік бібліяграфіі выдадзенай у Польшчы дае шырокія магчымасці падборкі адпаведнага матэрыялу да апрацоўкі дакладаў, мантажаў. Замешчана 5 праектаў дэкарацыі сцэны вечарын, месца на шостую — нявыкарыстана.

Дагэтуль — ўсё добра. Але ёсць і дрэннае.

Найбольш засцярог выклікае мантаж «Rozdmuchany pożar świata» апрацаваны Р. Войнічам паводле паэм А. Блока «Дванаццаць» і Ю. Тувіма «Кветкі польскія».

Гэты 16-старонкавы мантаж, які меў, дзякуючы спалучэнню двух спецыфічных твораў вядомых паэтаў, даць «дадатковыя карысці ў сугестыўнасці праграмы прысвечанай справам Кастрычніцкай рэвалюцыі», фактычна не дае нічога. Гэта вельмі вульгарны, заблытаны ў змесце тэкст. У ім удзельнікі вечарыны маглі б пачуць такія звароты, як: «...Marzenia, a za nimi — szczury... Uciekł ten drań!. A leż na śniegu, ścierwo, leż!... Nad kolosalną mordą miasta... Czyś ty baba...» і іншыя.

Не вядома, якое ўздзеянне зробяць на польскую грамадскасць такія звароты, як: «Kropniemy kulką w świętą Ruś... Pobłogosław, Panie!... Wańka, Kat'ka, Andriucha».

Вялікія засцярогі выклікаюць некаторыя метадычныя ўказанні, напрыклад, лянсаванне лозунга (з памылкай) «Вся власть»..., або «Вся власть констытуанте», тады калі лозунг гэты ўсюды вядомы, незалежна ад частай змены яго тагачаснай гістарычнай актуальнасці, як «Вся власть советам».

Не ўключаючы ў спецыфіку польскага асяроддзя для асяроддзяў беларускіх мантаж гэты непрыдатны, ніякіх эфектаў падрыхтоўка яго не дасць, і таму працаваць над ім не раім.

Іншыя матэрыялы трэба выкарыстоўваць.

Ул. Юзвюк

СЯРПОМ ЦІ КАСОЮ?

Пытанне не належыць да актуальных. На гэтае пытанне сяляне нашыя далі зусім іншы адказ: найлепш збіраць збожжа жняяркаю і трактарам. Пытанне было аднак актуальным яшчэ нейкіх дзесяць гадоў таму назад. Вяртаемся да яго не дзеля ўспамінаў — механізм замены сярпа касою дазваляе зразумець многае з характару народнай культуры беларусаў.

Больш-менш дзесяць ці пятнаццаць гадоў таму назад сяляне ў многіх нашых вёсках падзяліліся на дзве часткі: адны пераконаны былі ў тым, што выгадней жаць збожжа сярпом, іншыя стаялі за больш сучасную прыладаю — касою. Старэйшыя сяляне вынаходзілі сотні аргументаў, каб даказаць, што ўборка збожжа касою і нявыгадная, і неэканамічная, і непрактычная.

Ведаю гэтых людзей і часта з імі сёння сустракаюся. Цікава, што забылі зусім сваю аргументацыю супраць прагрэсу ў палявых працах, неахвотна прызнаюцца да дзіўнай сваёй кансерватыўнай упартасці, не вельмі разумеюць прычыны сваёй былой неахвоты да тэхнічных навінак у сельскай гаспадарцы. Неахвотнасць гэтая стаецца аднак зразумелай для аб'ектыўнага назірання пераўтварэнняў нашай вёскі на працягу апошніх дзесяцігоддзяў. Бо з уваходам гэтых навінак вязаліся неабходнасць пераўтварэнняў усяго светапогляду і стылю жыцця жыхараў вёскі.

Не цяжка, скажам, заўважыць, што з заменаю сярпа касою загінула ўся жніўная абрадавасць і ўвесь жніўны фальклор. Старэйшыя жыхары вёсак могуць прыпомніць яшчэ сабе, чым было жніво за часоў іх маладосці. Было яно вялікай гадавой урачыстасцю, святам працы і плёну. Жніво было ў сваю чаргу вялікім спартыўным спаборніцтвам усяе вёскі, паказам сілы, спраўнасці, умеласці і вытрымкі. Тут ацэньваліся якасці гаспадара, якасці маладых хлопцаў і дзяўчат, кандыдатаў да жаніцьбы.

Жніво было вялікім фестам, урачыстасцю таварыскага і адначасова мастацкага характару. Праца сярпом цяжкая і манатонная, але не інтэнсіўная. На вузкіх палосках можна было не толькі спаборнічаць, але і весці доўгія размовы, пляткаваць аб вясковых і «сусветных» справах. Жнеі часта спявалі. Спявалі ў час самой працы і ў час урачыстага яе заканчэння — дажынак.

«Цудоўны выгляд сялянскіх палёў, — пісала аб беларускай вёсцы з канца XIX стагоддзя Эма Еленьская, — падчас важнейшых летніх прац. Дым ад усюль сцелецца па полі і ад усюль плывуць песні, а дарогаю памалу цягнуцца ў вёску скрыпячыя вазы запрэжаныя параю валоў, везучы плён да хаты».

А Ян Булак, вялікі польскі мастак, класік мастацкай фатаграфікі яшчэ ў 1935 годзе ў наступных словах апісваў беларускія дажынкі:

«Простая, убогая мелодыя жніўнай беларускай песні цвёрдая, абдзёртая з прыгажосці вучонай гармоніі, затое поўная суровасці і сумнага прымірэння. Ёсць у ёй стыхійнае падпарадкаванне зямлі і натуры, ёсць працяглыя аднастайнасць, бязрадасныя, як шэры сялянскі лёс, як паход працавітых дзён і гадоў сялянскага жыцця. Але як жа шырока і гучна яна плыве! Якая ў ёй гучыць абрадавая сур'ёзнасць! А пасля кожнай адспяванай страфы хор падхоплівае яе і кідае ў прастору доўгім, дрыжлівым стогнам, які сцелецца па пожнях, як вячорны ўздых зямлі.

Дзіўная, узрушаючая песня. Чужы, магчыма, не знойдзе ў ёй нічога, апрача крыклівай манатоніі. Але калі слухалася яе праз усё жыццё, тады чуецца ў гэтым рэхавым паўтарэнні нешта містычнае, зроджанае з таямніцы глебы, нейкі сімвал спрадвечнага сельскага і палявога існавання».

Булак добра ўхапіў сэнс фальклорнага аблямавання чалавечай працы называючы яго «містычным». Фальклорная абрадавасць спалучала чалавека з шырэйшымі, не заўсёды свядома ўспрыманымі вартасцямі, надавала яго цяжкай і нуднай працы глыбейшы неэканамічны змест і сэнс.

БЕЛАРУСІЯНА

ЭТНІЧНЫЯ ГРУПЫ ПАДЛЯШША

У I томе выдання «Zeszyty Etnograficzne muzeum kultury i sztuki ludowej w Warszawie», які выйшаў у свет у 1960 годзе, змешчаны быў артыкул этнографа Ежы Дамроша пад загалоўкам: Studies on the diwergecies of folk culture in the North-east Poland (Вывучанне асаблівасцей народнай культуры паўночна-ўсходняй Польшчы). Публікацыя гэта з'яўляецца ў нейкай ступені праграмнай у дачыненні да доследаў польскіх этнографаў на гэтай тэрыторыі. З другога боку артыкул Дамроша для чытача цяжка даступны як з увагі на месца яго надрукавання (успомненае выдавецтва не паяўляецца ні ў продажы, ні ў падпісцы), так і з увагі на мову (надрукаваны ён на англійскай мове). Таму сэнсоўным будзе пераказаць асноўны яго змест.

Дамрош сцвярджае, што Падляшша, як этнаграфічны раён, не з'яўляецца нейкай асобнай адзінкай, а складае адну цэласць з суседняй Мазовіяй. У цэласці раён паўночна-ўсходняй Польшчы характарызуецца пэўнымі рысамі, якія адрозніваюць яго ад іншых раёнаў Польшчы. Перад усім тэмп развіцця гэтага раёна быў у мінулым больш павольным, чымсьці іншых раёнаў краіны. Затым паўночна-ўсходняя частка краіны характарызуецца ўплывамі ўсходнеславянскай культуры, якія сягаюць аж па Віслу, а нават у некаторых выпадках перакрочваюць яе. Уплывы гэтыя назіраюцца перад усім у галіне матэрыяльнай культуры. З другога боку паўночна-ўсходнюю Польшчу, паводле Дамроша, характарызуе пачынаючы ад XV стагоддзя пастаяннае пашырэнне ўплываў польскай культуры, якая ў гістарычным развіцці аказалася ў гэтым раёне дамінуючай.

Для аналізу этнічнага становішча на Мазовіі і Падляшшы аўтар прапануе разрозніць два паняцці: этнічнай групы і этнаграфічнай групы. Падае ён наступныя акрэсленні гэтых груп:

«Этнаграфічная група з'яўляецца групай, якая пражывае ў даным этнаграфічным раёне (курпы, кашубы, ксянжацы і г. д.) і ўваходзіць у склад большай этнічнай цэласці (нацыя або нацыянальнасць), этнічная ж група з'яўляецца групай з большымі адрозненнямі выяўленымі своеасаблівай мовай і іншымі культурнымі рысамі (самаакрэсленнем групы, веравызнаннем, абрадамі і г.д.), выразна супрацьлеглымі ў адносінах да суседзяў». Да этнічных груп на тэрыторыі Польшчы аўтар залічае апрача нацыянальных меншасцей, як беларусы, украінцы, літоўцы, славакі, таксама і некаторыя групы перад усім рэлігійнага характару, як фільмоны і татары. Межы этнічных груп не сыходзяцца з межамі груп этнаграфічных. Пры фармаванні гэтых першых апрача традыцыйных этнаграфічных фактараў рашаючую ролю адыгрываюць такія фактары, як веравызнанне і нацыянальная свядомасць.

Параўнальна многа месца аўтар артыкула прысвячае беларусам Бельскага павета. Паводле яго маюць яны многа супольнага з курпямі з Зялёнай пушчы. Абедзве гэтыя групы развіваліся на перыферыях вялікіх этнічных цэласцей — польскай і беларускай — ва ўмовах ізаляцыі, якой спрыялі геаграфічныя ўмовы (лясы). (п)

НАПАДЫ ЛІТОЎСКІХ КНЯЗЁЎ НА БЕЛАРУСКІЯ ЗЕМЛІ І ЗАПАЛАНЕННЕ БЕЛАРУСКАЙ ТЭРЫТОРЫІ ЛІТВОЙ

На паўночным захадзе ад беларускіх зямель, па сярэдняму і ніжняму цячэнню ракі Нёмана, здаўна жылі літоўскія плямёны. Яны абраблялі зямлю, займаліся паляваннем і бортніцтвам. Знаходзіліся ў добрых адносінах з Кіеўскай Руссю, а пасля яе раздраблення на ўдзельныя княствы былі ў блізкай сувязі з Полаччынай. Не раз супольнымі сіламі змагаліся супроць нямецкіх захопнікаў, якія прыбылі на ўсходняе пабярэжжа Балтыйскага мора і імкнуліся захапіць землі народаў Прыбалтыкі і ўсходніх славян.

Літоўскія феадалы імкнуліся ўмацаваць сваю ўладу над народнымі масамі. Паўстала неабходнасць абароны ад нямецкай і татара-мангольскай агрэсіі на літоўскія землі. Гэта было прычынай аб'яднання ў сярэдзіне XIII стагоддзя літоўскіх плямёнаў у моцную дзяржаву на чале з вялікім князем.

Пасля нашэсця татара-мангольскіх ордаў на зямлі Кіеўскай Русі пачаўся націск на суседнія з Літвою беларускія землі літоўскіх князёў. Слабыя і вынішчаныя татарскімі нападамі беларускія княствы не мелі сілы супрацівіцца літоўскаму напору.

На пачатку XIII стагоддзя дружыны літоўскіх князёў захапілі Полаччыну і пачалі нападаць адтуль на суседнія ўсходнеславянскія княствы. У хуткім часе літоўскі князь Міндаўг падпарадкаваў сваёй уладзе беларускія землі па верхняму цячэнню ракі Нёмана. За панавання князя Гедыміна (1316—1341) усе землі, паложаныя паміж Заходняй Дзвіной, Дняпром і Прыпяццю апынуліся пад уладай літоўскіх феадалаў.

Такім чынам, у выніку стогадовага наступлення літоўскіх князёў на беларускія землі, яны цалкам увайшлі ў склад новай дзяржавы — Вялікага Княства Літоўскага.

Пазней Вялікае Княства Літоўскае пашырыла сваю ўладу на значную частку Украіны і некаторыя рускія землі. З цягам часу яно стала абшырнай і моцнай дзяржавай.

Сталіцай новай дзяржавы спачатку быў горад Новагрудак, а потым Вільня.

Насельніцтва беларускіх зямель гераічна баранілася супроць літоўскага націску. Пра гэта гаворыцца ў народных песнях:

Ой, наехала літва,
Будзе ў нас бітва,
Будзем літву біці,
Вольку бараніці.

Жыццё насельніцтва пад панаваннем літоўскіх князёў было цяжкім. Яно было вымушана даваць даніну не толькі сваім князям, якія па-ранейшаму панавалі ў сваіх удзелах, але і літоўскім феадалам.

ПЫТАННІ:

1. Як адбыўся захоп беларускіх зямель літоўскімі феадаламі?

2. Як стала называцца новая дзяржава і дзе знаходзілася яе сталіца?

ВЯСКОВЫЯ ПАРТРЭТЫ

Уладзіслаў Грыбок з Трысцянога.

Фота: Ул. Паўлючук

Пры касе людзі перасталі спяваць не толькі таму, што з тэхнічных прычын ні спяваць, ні нават размаўляць тут немагчыма. Праца касою спешлівая і інтэнсіўная, канцэнтруе ўсю ўвагу селяніна на самім акце працы. З уваходам касы, аднак, як і іншых тэхнічных навінак звязана новая «жыццёвая мудрасць». Праца стаецца толькі працай — дзейнасцю разлічанай выключна на забеспячэнне эканамічных патрэб. Спяваць пры працы было б дурна і смешна, бо праца не фест і не «цырк», так як смешна і дурна было б клапатацца аб эстэтычны выгляд пожні, ці звязаных снапоў.

Можна сабе ўявіць, што старыя сяляне інтуіцыйна прадчувалі, што тэхнічныя навінкі збураць усе іх культурныя цэннасці, усю іх выпрабаваную стагоддзямі «філасофію», і таму так заўзята навінкам гэтым супрацьпастаўляліся. Прагрэс аднак з'яўляецца пастаяннай неабходнасцю, і справа не ў тым, каб вяртацца да таго, што было, але ў тым, каб зараз, калі прагрэс гэты знішчыў старую сялянскую «мудрасць» і стары сялянскі стыль жыцця, выпрацаваць новы стыль і новую «мудрасць» дастасаваную да сучаснага прагрэсу нашай вёскі.

Ул. Паўлючук

Як з меліярацыяй?

У мінулым годзе ў часе сустрэчы з насельніцтвам аднае вёскі на Гайнаўшчыне, давялося мне выслухаць многа слоў крытыкі ў адрас павятовых улад за тое, што не меліяруюць яны ім Каганкі. З рукою на сэрцы прызнаюць у гайнаўскім меліярацыйным бюро, што фактычна Каганку трэба меліяраваць, але адначасова падаюць даныя адносна меліярацыі і планаў. На Каганку праўдападобна таксама апрацоўваюць дакументацыю. А меліярацыйныя патрэбы Гайнаўшчыны, як бы каму не здавалася дзіўным, агромныя. Паводле доследаў праведзеных сельскагаспадарчай службай на каля 53.000 гектараў ворнай зямлі ў павеце, амаль 11.000 патрабуе меліярацыі. Калі разыходзіцца аб лугі, дык на 27 тысяч гектараў не патрабуе меліярацыі толькі 1.680 гектараў. Каб ясней сказаць аб патрэбах у галіне меліярацыі, трэба дадаць, што ад пачатку гэтага года многа тут зроблена: лугоў меліяравана каля 8,6 тысяч, а ворнай зямлі 1,5 тысячы гектараў. Гэтыя лікі адначасова гавораць, як многа яшчэ засталося зрабіць.

Але ўжо гэта, што зроблена пры дапамозе меліярацыі, відавочнае. Яно відавочнае ў паасобных вёсках, у гаспадароў, але больш усяго, калі падлічым павятовыя вынікі. Возьмем сена. Яго ўраджайнасць з аднаго незмеліяраванага гектара выносіць 15 цэнтнераў, а з загаспадараванага луга — 50—80 цэнтнераў. Гэта ў сваю чаргу павялічыла колькасць кароў. Калі ў 1960 г. спісы выказвалі 22.878 штук кароў, дык у 1966 было іх 26.668. Больш вобразнай усё ж застаецца скупка малака. У 1965 годзе куплена яго ў Гайнаўскім павеце 11.667.000 літраў, гэта абазначае на 59% больш, чым у 1963 годзе. Як на два гады, гэта крок аграмадны, пацяшаючы і аптымістычны.

Чаму, ці каму трэба дзякаваць за такія вынікі? Зразумела, загаспадараванню лугоў. Але самое загаспадараванне не дало б такіх вынікаў. Як і ўсё новае і сучаснае (у нашых умовах) патрабуе людзей, якія гэтае новае ўмеюць выкарыстоўваць. Адным са спосабаў навукі гаспадароў, як карыстацца загаспадараванымі лугамі, быў «лугавы конкурс». У Гайнаўскім павеце прыняло ў ім удзел аж 42 групавыя ўдзельнікі. Многія гаспадары пераканаліся аб прадукцыйных эфектах загаспадараваных лугоў, а з другога боку спапулярызавалася агароджванне паш, заквашванне корму і т.д.

Міма таго, што кожны год у Гайнаўскім праводзіцца меліярацыю 400 гектараў лугоў і каля 700 гектараў ворнай зямлі, патрэбы ўзрастаюць. Больш ясным стаецца, паказаўшы вышэй прыведзеныя лікі, чаму іменна людзі аднаой з гайнаўскіх вёсак так імкнуцца меліяраваць урочышча Каганку. Нельга не прызнаць ім рацыю. **А. Кар.**

Роуз паклаў трубку і накіраваўся да дзвярэй. Келерман перагарадзіў яму дарогу. Сваёй наўмысна лянівай гаворкай Рой сказаў:

«Дружа мой, гэта цела прэзідэнта Злучаных Штатаў. І мы павязем яго ў Вашынгтон».

«Не, так нельга, — Роуз пагразіў пальцам. — Калі ўчыняецца забойства, неабходна правесці анатаміраванне».

«Гэта прэзідэнт. Мы забіраем яго з сабой».

«Цела застанецца тут», — адрэзаў Роуз.

«Дружа мой, мяне называюць Рой Келерман. Я спецыяльны агент і ўзначальваю групу агентаў сакрэтнай службы Белага дома. Мы павязем прэзідэнта Кенедзі ў сталіцу».

«Вы нікуды не павязеце цела. Існуе закон, і мы патрабуем яго выканання».

ДОКТАР ПЕРАГАРАДЖАЕ ШЛЯХ

Доктар Бэрклі паспрабаваў было спрачацца з доктарам Роузам, як урач з урачом. Але гэта спроба аказалася беспаспяховай. Келерман, які не адступіў ад дзвярэй, падаўся напрад.

«Дружа мой, гэту частку закону можна ігнараваць».

Роуз упарта паківаў галавой.

«А хто вы, уласна кажучы, такі, каб камандаваць тут?» — спытаў Келерман.

«Зараз я вам растлумачу», — сказаў Роуз, беручы трубку тэлефона.

Ён мог гэта зрабіць. Цяпер, калі Джон Кенедзі ўжо не быў жывым прэзідэнтам, яго тленныя астанкі знаходзіліся ва ўладзе штата. Роуз пазваніў шэрыфу і ў аддзел забойстваў паліцэйскага ўпраўлення. І ў тым і ў другім месцы пацвердзілі, што анатаміраванне абавязкова. Гэтага патрабаваў закон. Паняваўшая ў той момант неакрэсленасць і той факт, што юрысдыкцыя федэральных улад на даны выпадак не пашырылася, рабілі перавагу Роуза бясспрэчнай.

«Цела застанецца тут, — заявіў ён катэгарычна. — Працэдура павінна быць выканана. Для таго, каб цела можна было вывезці за межы штата, неабходна атрымаць пісьмовае пасведчанне. Я магу выдаць цела тэхаскаму міравому суддзю, які будзе затым прысутнічаць пры анатаміраванні, або я зраблю анатаміраванне тут».

«Але ж гэта прэзідэнт Злучаных Штатаў!» — усклікнуў Бэрклі.

«Гэта не мае значэння. Нельга ўпусціць ніводнага звяна ў ланцугу доказаў».

Адзіны з урачоў Парклендскага шпіталя, хто ўзяў бок блізкіх памёршага прэзідэнта, быў Кемп Кларк.

«Джэк, ці няма тут у будынку міравога суддзі? — спытаў ён у адміністрацыйнага работніка шпіталя Джэка Прайса. — На прамілы бог, пашукайце».

Мэр Кэбел і некаторыя з акружэння Кенедзі пачалі пошукі па-за шпіталем па ўласнай ініцыятыве. Але аказалася, што ўсе міравыя суддзі пайшлі ў гэты час абедаць. Нарэшце, знайшлі суддзю па прозвішчу Тэран Уорд і папрасілі яго неадкладна прыбыць у Паркленскі шпіталь.

Тэран Уорд не мог з'явіцца неадкладна. Ён быў міравым суддзёй акругі №3, якая знаходзіцца ў Гарландзе (Тэхас), гэта значыць за 14 міль ад Даласа. Пакуль яго чакалі, шум вакол Эрла Роуза ўзмацняўся. Доктар Роуз перагаварыў з пракурорам Генры Уэйдам, які параіў яму ўступіць і даць магчымасць сакрэтнай службе ўладкаваць справу. Менш задзірлівы чалавек узрадаваўся б такой магчымасці, але Роуз не хацеў здавацца. Наадварот, ён канчаткова выйшаў з сябе. Кемп Кларк і Роуз абмяняліся рэзкімі словамі, пасля чаго Кларк адвёў ухвалёванага Джэка Прайса ў бок і сказаў яму, што ён гатоў ужыць сілу.

«Бадай, прыйдзецца прыцяснуць яго і сесці на яго верхам», — папярэдзіў ён, дадаўшы, што асабіста ён з захапленнем далучыцца да тых, хто на яго ўсядзецца. Калі ў планы Роуза ўваходзіла апынуцца ў цэнтры ўвагі, то ён дабіўся здзяйснення поспеху.

Міравы суддзя Тэран Уорд паставіў свой аўтамабіль перад Паркленскім шпіталем сярод бязладнага зборышча машын.

Эрл Роуз пазнаў яго. У яго вачах бліснуў агеньчык, і ён, «строга», па вызу Уорда, паднаўшы палец, ускліркнуў: «Асцярожна, суддзя Уорд, вас хочуць ашукаць! Да гэтага выпадку трэба падысці так, як не падыходзілі ні да якога іншага ў гісторыі. Калі вы дапусціце, каб цела вывезлі, яго вывезуць незаконна».

«Я пастараюся ўрэгуляваць гэту справу як мага хутчэй», — запэўніў Уорд Келермана і Бэрклі.

«Дарагі дружа... Ваша годнасць... — сказаў Келерман, — ці няма ў вашым законе зачэпкі, якая дала б магчымасць не ўжываць яго ў даным выпадку?»

«На жаль, — сказаў Уорд засмучана. — Я ведаю, хто вы, але не магу дапамагчы вам пры даных акалічнасцях».

«ГНЮСНЫ ГАРАДОК»

У той час, як Уорд гаварыў, Келерман убачыў цялежку з труной, якая набліжалася. За ёю ішла Жаклін Кенедзі, паклаўшы руку на бронзавае вечка труны. Вакол яе стаўпіліся Клінт Хіл, Годфры Макх'ю сержант Дагер і О'Ніл; О'Донел, О'Брайен, Паўэрс, Кліфтан, Гонзалес і Эндзі Берджэр стаялі па баках цялежкі. Эрл Роуз стаў у дзвярах, цераз якія павінны былі вывезці труну, перагароджваючы дарогу.

Даласкі медыцынскі эксперт дрыжэў ад злосці. Ён размахваў рукамі, кашляў у яго вылезла са штаноў. Кроў адліла ад вяснушкаватага твару, і ён стаў зямлісты і падобны на халодную аўсяную кашу. Ён гаварыў хутка, пранзлівым, ухваляваным голасам, які Гонзалесу здаваўся віскам. Цяжка было прасачыць за ходам яго думак, але ён, як відаць, чытаў ім лекцыю аб абароне невінаватага, аб правах абвінавачанага ў судзе, аб крэда ўрача і аб святасці тэхаскіх законаў, якія федэральныя чыноўнікі спрабавалі парушыць.

Людзі вакол труны вырашылі кіравацца парадай Кемпа Кларка — калі спатрэбіцца, яны будуць трымаць Роуза. О'Донел даў знак Келерману, той — агентам сакрэтнай службы. Роуза акружылі шчыльным кальцом.

«Вы не можаце паехаць цяпер! — сцвярджаў ён Кену, круцячы галавой, каб не ўпусціць труну з позірку. — Вы не можаце яго вывезці!».

У шырокіх дзвярах утварыўся натоўп потных людзей. На дзверы націснулі і адчынілі іх, і людзі павалілі з калідора. Іх было чалавек сорак.

У гэты момант, паводле слоў О'Донела, справа дайшла ўжо да ўжывання фізічнай сілы: «хто каго». Келерман, які нават не чуў слоў Кена, сам пачаў штурхаць цялежку, націскаючы на яе плячом. Агенты і сержант Дагер таксама штурхалі. Немагчыма сказаць, хто ім перашкаджаў, таму што ў гэтай таўкатні некалькі чалавек, якія, як ім здавалася, не давалі ім рухацца, былі напалоханы і проста спрабавалі адысці з дарогі. Сярод іх быў Эрл Роуз. Паліцэйскі, які стаяў побач з ім, капітуляваў, а яго самога адштурхнулі ад дзвярэй.

Нарэшце, таўкатня спынілася. Труну выкацілі ў калідор. Удава ішла за труной, зноў паклаўшы руку на бліскучае века.

Калі яны набліжаліся да гаража санітарных машын, да іх падбег санітар, які ўручыў аднаму з агентаў пасведчанне аб смерці падпісанае Кемпам Кларкам. Той хутка сунуў яго ў кішэню.

(Працяг будзе)

Французскія законы

Паводле найноўшага французскага законадаўства, жонка можа дамагацца праз суд, каб мужу забаронена курыць, ездзіць аўтамашынай, хадзіць да каханак, гуляць у карты і т.д. Тое самае можа дамагацца праз суд і муж адносна сваёй жонкі. Найноўшыя французскія законы маюць на ўвазе ахову, так званага, сямейнага шчасця.

Нядаўна адзін з французскіх судоў, на скаргу жонкі забараніў яе мужу ездзіць уласнай аўтамашынай. Муж выкарыстоўваў аўтамашыну на «кавалерскія прыгоды».

Калі жонка дакажа, што святочны двухгадзінавы шпацыр з'яўляецца неабходным здароўю мужа, суд можа загадаць мужу, каб у кожную нядзелю выходзіў ён на гэтакі шпацыр. **Дарэчы будзе зазначыць, што суды больш вераць жанчынам, чым мужчынам.** Таму мужчыны маюць меншыя магчымасці выйграць суд або апраўдацца.

Французы лічаць, што такое законадаўства з'яўляецца адным з апошніх крокаў да поўнага вызвалення жанчын. (а-ся)

Самавары з Тулы

«У Тулу не едзь з самаварам» — гаворыць народная пагаворка. Цяпер, у час электрычных чайнікаў і экспрэсаў, можна б падумаць, што гэта ўжо гісторыя. Аднак не. Хаця Тула з'яўляецца цэнтрам сучаснага машынавага промыслу, які вырабляе горнапрамысловыя машыны, скутэры, камбайны, машыны да шыцця, спіральныя машыны, не забыла і аб самаварах. Вырабляе іх больш паўмільёна ў год, прычым большая частка ідзе на экспарт у Швецыю, Ірак, Злучаныя Штаты, Бірму, Грэцыю, Лібан. Вырабляюць самавары аб'ёмам ад 1/8 да 35 літраў на драўляны вугаль, на нафту, на электрычнасць. Так што пагаворка і надалей актуальная. (мф)

На Гаваях

На здымку фрагмент пляжа непадалёк сталіцы Гавайскіх астравоў — Ганалулу. На гэты пляж уляцеў на дошцы гнаный вялікай хваляй Жак Лондан, калі вучыўся падстаў плавання на гэтай простай, але нялёгкай да карыстання рэчы.

Лодкі, якія бачым на здымку, выкананы сцісла паводле даўніх узораў. Сёння яны з'яўляюцца атракцыяй багатых турыстаў. (а-мф)

ЭХ, АНЮТА, АНЮТА...

У маленькай леснікоўай хатцы жыла Аня. Праз дзень да яе прыходзіў Віхор, прыносіў ежу, і, пакуль яна варыла бульбу, ён сядзеў над матэрыяламі, перададзенымі яму Колем, Сівым і Трампчынскім.

А Барадзін маўчаў. Запатрабаваўшы ўсе даныя аб Бергу, ён загадаў на сувязь не выходзіць да яго спецыяльнага на гэта дазволу. Аня лічыла, што Барадзін, такім чынам, выказаў ёй свой недавер.

Аня варыла бульбу і неадрыўна глядзела на Віхра і думала пра тое, што і ён, Віхор, таксама пазбягае яе, не глядзіць ёй у вочы, галавы ад стала не падымае. Ці ж ён не адчувае, што ёй так трэба цяпер, каб ён быў каля яе!

— Бульба гатова, — сказала Аня ціха, — я яе накрыю і астаўлю каля печкі. Добра?

— Дзякую, — адказаў ён, не агледаючыся. — Сама паела?

— Так, — адказала дзяўчына. — Я пайду лягу.

— Добра.

Яна пайшла за перагародку, раздзелася і лягла на тапчан, нацягнуўшы да падбародка велізарны кажух.

«А мо ён не падыходзіць да мяне, — думала дзяўчына, — проста таму, што сам забараняе сабе гэта? А мне трэба, каб ён зразумеў, што я кахаю яго і што я ні ў чым перад ім і наогул перад усімі не вінавата. Няхай у мяне жыццё забяруць, толькі няхай вераць. Няма нічога страшнейшага, калі табе не вераць і ты ніяк не можаш даказаць сваю невінаватасць».

Віхор падышоў да печкі і пачаў есці бульбу. Потым ён адышоў да вузкага жалезнага ложка, які стаяў каля дзвярэй, і зняў боты.

— Віхор, — ціхенька паклікала Аня. — Віхор...

Яна не думала за імгненне перад гэтым, што аклікне яго. Гэта ў яе здарылася, паміма яе самой.

— Што?

— Нічога. .

— Чаму не спіш?

— Я сплю.

Віхор усміхнуўся.

— Спі.

Ён скінуў пінджак, павесіў яго на крэсла, выцягнуў з кішэні пісталет і палажыў яго побач.

— Віхор, — сказала Аня яшчэ цішэй, — падыдзі да мяне.

Ён доўга не адказваў ёй і сядзеў, замёршы...

— Віхор, — зноў паклікала яго Аня, — ну, прашу...

...А пасля стала так ціха, быццам усё навокал было небам. І быў побач двое, і было ім трывожна, і шчасліва, і баяліся гэтыя двое толькі аднаго — заканчэння ночы.

— Што ж ты плачаш, дурненькая, — шаптаў Віхор, — я веру табе. Я кахаю цябе, ці ж я магу не верыць табе?

— Я цяпер не ад гэтага плачу.

— А ад чаго?

— Ад таго, што мне так добра побач з вамі.

— Тады ўсміхніся.

— Не магу.

— Я прашу цябе.

— Тады мне трэба вас ашукваць.

— Ашукай.

— Не хачу.

— Ты ўпартая, так?

— Вельмі.

— Ведаеш, я не люблю, калі плачуць.

— Я таксама. Зараз я перастану. Гэта ў нас бывае.

— Каго?

— У жанчын.

— Чаму?

— Мы ж непоўнавартасныя.

— Якія?

— Непоўнавартасныя. З вашага рабра зроблены.

— Ты цяпер усміхнулася?

— Так.

— Пакажыся.

— Не.

— Пакажыся.

— У мяне ад плачу нос распух. Вы мяне такую кахаць не будзеце.

— Буду.

— Не будзеце, я ведаю.

— Анюта, Анюта...

— Я, калі вы ў горадзе, нават рухацца не магу — так за вас баюся.

— Са мною нічога не будзе.

— Адкуль вы ведаеце?

— Ведаю.

— Я малюся, калі вы ў горадзе.

— Богу?

— Не. Печцы, лесу, сталу, сабе. Усяму навокал.

— Памагае?

— Ці ж вы не адчувалі?

— Не.

— Гэта таму, што вы не ведалі. Калі ў тайзе чалавек пайшоў праз горы адзін, за яго абавязкова паляўнічыя моляцца. У нас там усе адзін за другога моляцца. Я за майго дзядзю малілася ноччу, думала: «Лес, прашу, зрабі так, каб яму было добра ісці, не блытай дзядзю Васю, не хавай сцежку, не рабі так, каб у яго ноччу пагас касцёр, прывядзі яго на начлег да добрага ручая. Неба, прашу, не пускай дождж, не дазваляй воблакам закрываць зоркі, бо дзядзя Вася можа заблудзіцца, а ў яго нага хворая, а ён усё роўна ходзіць на паляванне, таму што я ў яго асталася, ён мне хоча грошай сабраць на тэхнікум...»

ТРЫБУНА чытачоў

БАЛЬНІЦЫ

У пяцігадовым плане гаспадарчага развіцця Беластоцкага ваяводства немалую ўвагу прысвячаецца справе разбудовы і пашырэння пунктаў аховы здароўя. І так, плануецца збудаванне павятовай бальніцы ў Сямяцічах, а таксама акруговых парадняў у Беластоку, Гайнаўцы, Лапах. Будзе пачата будова павятовай бальніцы ў Саколцы, дзе стары будынак непрыдатны ўжо для патрэб сучаснага лячэння.

Гэтыя інвестыцыі дазволяць вырашыць праблему належнай аховы здароўя насельніцтва. (ся)

МІЖВЯСКОВЫЯ КАНТРАСТЫ

Культурнае і грамадскае жыццё ў вёсках развіваецца няроўна. А вось як яно выглядае ў дзвюх суседніх вёсках: Крываціцы і Мора. Вёскі раздзяляе толькі павятовая граніца. І так, Крываціцы ў Бельскім, а Мора ў Гайнаўскім паветах. Каб развіць культурнае жыццё ў вёсцы Мора, заснавалі клуб «Рух». Ён вельмі спатрэбіўся маранам. Грамадзяне кожны вечар прыходзяць сюды на тэлевізійную праграму, пачытаць прэсу і кніжкі, пагутарыць аб вясковых справах. Кіраўніком клуба з'яўляецца прыгожая, маладая і вельмі ветлівая дзяўчына з вёскі Мора, Лідка Герасімюк. У вёсцы ёсць таксама новая крама, малачарня, пажарная каманда і сельскагаспадарчы гурток.

Вёска Крываціцы знаходзіцца 200 метраў ад вёскі Мора. У гэтай вёсцы каля 10-ці гадоў будавалі святліцу, якая па сённяшні дзень не пераказана ў карыстанне. Моладзі многа. Аднак апрача забаваў — нічога не можна зрабіць. Святліца новая, вельмі вялікая, але абсалютна нявыкарыстана. Віна ў гэтым ГРН у Орлі, якая замест выканчыць святліцу і ўвясці туды кіно, клуб «Рух» і бібліятэку, зусім абыякава на гэта глядзіць. Сама Орля «кульгае» з культурным жыццём. Брак тут парадачнага месца, дзе б можна было правесці з прыемнасцю вольны час. Адна «разрыўка» — то хіба ў цеснай, запоўненай п'янымі, сталоўцы, у якой апрача водкі часам нічога не можна купіць.

У Крываціцах ёсць новая прыгожая крама, малачарня, аднак няма пажарнай каманды, якая вельмі патрэбная вёсцы. Існуе тут таксама сельскагаспадарчы гурток, які дзейнічае на выдатна і прыносіць карысць сялянам.

Калі возьмем пад увагу культурнае жыццё вышэй пададзеных вёсак, дойдзем да прыкрага вываду, што яно існуе, але слаба, або і зусім не існуе. Віна тут улад, якія аб гэтым не дбаюць, а таксама і грамадскасці, якая не арганізуецца. Напрыклад, у Крываціцах ёсць гурток БГКТ, які нічога не робіць, чаму?.. Трэба намагацца, каб з дапамогаю ў гэтым прышлі аддзелы культуры і асветы, а таксама тыя арганізацыі, якія займаюцца культурнай дзейнасцю.

Янка Кірыдзюк
Крываціцы

«РАЦЫЯНАЛІЗАЦЫЯ» Ў КАНТРАКТАЦЫІ

Дня 9 ліпеня г.г. закантрактаваў я ў працаўніка ГС у Крынках жыта на 1968 год. Умова кантрактацыйная набірала «моцы» ў ГС да 10 верасня і ў гэты дзень солтыс мне даручыў умову і з ёю пачку заправы насеннай, за каторую заплатаваў 15 зл. Яму аддзел сельскай гаспадаркі ў Саколцы даручыў большую колькасць гэтай заправы і прыказаў раздаць тым, хто закантрактаваў жыта.

Усё было б зусім нармальна, калі б маё жыта не было пасеяна да 10 верасня. А то ўжо нават і зелянее яно добра.

Як бы там ні было, але як бачым, такія практыкі не спрыяюць кантрактацыі жыта, а толькі ад яе адстрашваюць.

К. Пятэльскі
Крушыняны

Дарагое Сэрцайка!

Мне 23 гады. Жыву на вёсцы і працую на гаспадарцы. Умею добра шыць. Пару месяцаў таму назад я сябравала з Янкам, які адбывае вайсковую службу. Ён да мяне ездзіў цэлы год. Але потым хтосьці яму напляткаваў усякае на мяне, і ён перастаў пісаць. Хоць трохі было і маёй тут віны. Я на яго лісты адказвала вельмі холадна. Паўгода Янэк не пісаў і не прыязджаў да мяне. Аднак нядаўна я атрымала ад яго пісьмо. Янэк у студзені наступнага года прыходзіць дамоў. Ён напісаў мне усё, што яму нагаварылі і напісаў мне, хто гэта зрабіў. Вельмі мяне перапрашае, што паслухаў гэтай бязглуздзіцы. Цяпер зразумеў, што мяне кахае, і што без мяне не можа жыць, і што не верыць гэтаму ўсяму. Перапрашае мяне вельмі і просіць, каб я пачакала на яго. Згаджаецца, што пры першай аказіі, калі будзе ў водпуску, пойдзем у ЗАГС. Што рабіць, Сэрцайка, ці прабачыць яму, ці не? Я кахаю Янка, але ж я дзяўчына, і многа пацярпела праз тое, што ён перастаў да мяне пісаць. Парай.

Ніна з Бельскага павета

Дарагая Ніна!

Пэўна, трэба прабачыць і пачакаць. Важна, што Янэк перапрасіў цябе і пераканаўся ў тым, што ён цябе кахае, а ты — што яго кахаеш. Гэта найважнейшае. Жадаю ўсяго найлепшага!

Сэрцайка

Па дарозе ў Нараў. Фота: Я. Цялушэцкі

ДОБРЫ ПРАЦАЎНІК

Рыгор Корч з Тафілаўцаў ужо некалькі год працуе ў сваёй вёсцы ў краме. Прадаўшчык многа сіл і часу прысвячае сваёй рабоце і таму яго крама заўсёды запоўнена рознымі таварамі. Тут купіць можна тавары хатняга ўжытку, як: цукар, соль, пасуду, а таксама сельскагаспадарчыя прылады: цвікі, лемешы да плугоў, ланцугі... У краме пануе чысціня і парадак. Рыгор Корч таксама займае пасаду малачара тутэйшай злеўні малака. Малако ён прымае раніцай. І тут ён сумленна, старанна і ўважліва працуе. Людзі цэняць працу Р. Карча, і таму ён карыстаецца ў сялян вялікім паважаннем.

М. Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

СТРАХУЙЦЕ СВАЕ ВЕДЫ

Мінулі канікулы, і школьныя памяшканні зноў запоўніліся гоманам дзяцей і моладзі. Пачаліся доўгія месяцы навукі, а таксама і гульняў. Кожны раз трэба будзе выходзіць на вуліцы, дарогі, па якіх праязджаюць самаходы, матацыклы і трактары. Міма намаганняў міліцыі і гарцэрства колькасць выпадкаў сярод дзяцей і моладзі павялічваецца.

Школьнае страхаванне, якое праводзіць ПЗУ, гарантуе толькі матэрыяльную дапамогу, калі здарыцца нешчаслівы выпадак. Але страхаванне не абяспечвае перад болем, калецтвам ці нават смерцю. ПЗУ вяртае кошты лячэння, а ў выпадку смерці ці трывалага калецтва выплачвае грашовыя павіннасці.

Страхаванне, якое выносіць 15 зл. у год ад аднаго дзіцяці, ахоплівае выпадкі ў школе і дома, на дарозе і т. д. Працягваецца яно цэлы навучальны год і таксама канікулы.

А вось даныя аб страхаванні і выпадках у нашым ваяводстве:

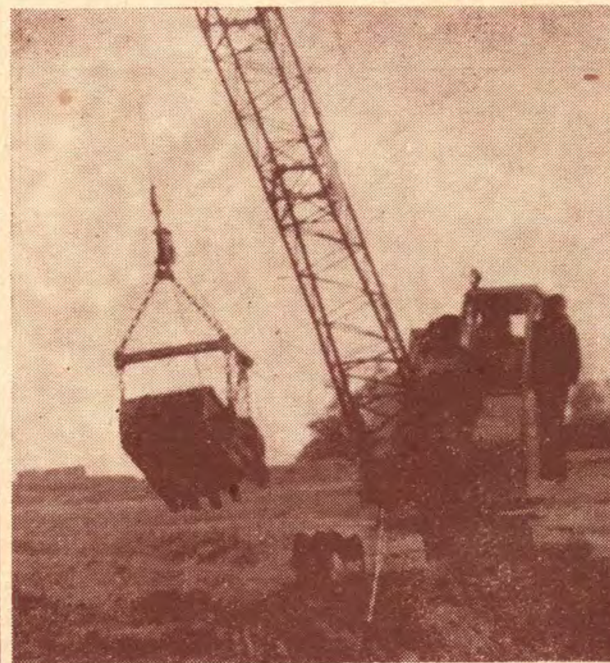
— страхаваннем ахоплена: у 1965 г. — 258 900 вуч.
1966 г. — 270 692 вуч.
— ПЗУ сабрала складчын: у 1965 г. — 3 711 112 зл.
1966 г. — 3 874 343 зл.
— нешчаслівыя выпадкі і выплачаныя сумы:
у 1965 г. — 3 120 выпад., выплач. — 4 279 239 зл.
у 1966 г. — 3 549 выпад., выплач. — 5 335 663 зл.

Вышэй паказаныя лікі гавораць, што ў 1965 годзе ПЗУ выплаціла 116 працэнтаў, у 1966 аж 137,7 працэнтаў сабранай сумы ад вучняў. Да 30 кастрычніка праводзіцца страхаванне ў школах. Не забывайце, часам за 15 зл. можам патраціць тысячы. (ак)

ДРЭНАЦЫЯ

У раёне вёскі Дашы на Гайнаўшчыне падмоклыя земельныя ўгоддзі. А зямля тут ураджайная. Вось таму пачынаюць ад сакавіка гэтага года гайнаўскія сельскагаспадарчыя ўлады пастанавілі правесці дрэнацыю на 600 гектарах. Працы будуць працягвацца тры гады. У гэтым годзе будзе тут дрэнавана 150 га.

Тэкст і фота (мх)

Спецыяльная капарка да дрэнацыі.

— А за мяне ты калі пачала зямлю і неба прасіць? Ад самага пачатку?
— Не.
— А калі.
— У турме.
— Чаму?
— Не ведаю... Я там вас часта ўспаміналa. Нікога так часта не ўспамінала — ні маму — нябожчыцу, ні бацьку, ні дзядзю Васю.

Аня зноў заплакала.

— Што ты?
— Я цяпер усё жыццё абгаджана — у гестапа сядзела, іх шыфроўку перадала.
— Перастань, — сказаў Віхор. — Каб ты не мучыла сябе, запамятай і выкінь з памяці: я таксама сядзеў у гестапа.
— Калі?
— Мяне арыштавалі ў першы дзень. Памятаеш, я прышоў на яўку толькі праз тыдзень?
— Памятаю.
— Я быў у гестапа ўвесь гэты час.
— А як жа...
— Я ўцёк з Рынку. Гэта доўгая гісторыя. Словам, я ўцёк ад іх...
— А чаму?..
— Што?
— Чаму вы нічога не сказалі?
— Таму што мне трэба было выканаць аперацыю. Выканаю — скажу.
— Вы нікому не сказалі?
— Нікому.
— І Колі?
— Навет Колі.
— Значыць, вы нам не верылі?
— Я вам усім веру, як сабе.
— Тады... чаму ж вы... маўчалі?
— Ты да сябе не можаш прыйсці? Табе ж здаецца, што перасталі верыць у Цэнтры? А як жа ж было б мне — кіраўніку групы? Табе ж здавалася, што і я табе не веру, так?
— Так.
— Нам давялося б вярнуцца. А новую групу рыхтаваць — месяц. А перадаваць сувязі — месяц. А наладжваць сувязь — месяц. А ўваходзіць у абставіны — месяц. А што можа здарыцца з горадам? Для мяне спачатку справа, потым сам. Ты разумееш?

Аня не адказала.

— Спіш, дзяўчынка?

Аня зноў нічога не адказала.

Віхор пачаў гладзіць яе па галаве асцярожнымі, пяшчотнымі рухамі.

Аня не спала. Яна да жаху ясна ўспамінала словы Берга аб тым, што гестапа наладзіла ўцёкі аднаму рускаму разведчыку з Рынка пасля таго, як ён перавербаваўся да іх. Ён назваў навет дзень, калі гэта здарылася. Аня цяпер успомніла: у той дзень Віхор прышоў на яўку.

Раніцай Віхор пайшоў у горад. Аня яшчэ раз супаставіла словы Берга з начным адкрыццём Віхра, калі ён гаварыў ёй, што ў горадзе з ім нічога не здарыцца, і прыняўшы гэта яго жаданне супакоіць яе зусім за іншае, яна самавольна вышла на сувязь з Цэнтрам і перадала Бародзіну ўсё аб арышце Віхра гестапам і аб яго ўцёках. А потым яна дастала свой парабелум і зарнала патрон у ствол. І замерла ля стала, "быццам статуя...

(Працяг будзе)

КІНО

Праграма на 17—22. X. 1967 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

,,Flip, Flap i inni'' (USA), 17 — 18. ,,Sygnały'' (polski), 19. ,,Matczyne serce'' (radz.), 20. ,,Złodziej samochodów'' (radz.), 21 — 22.

Кляшчэлі

,,Sygnały'' (polski), 17 — 18. ,,Widmo'' (polski), 19 — 20. ,,Szyfry'' (polski), 21 — 22.

Дубіны

,,Bariera ognia'' (radz.), ,,Kontrybucja'' (polski), 21 — 22.

Нараўка

,,Sąd'' (radz.) ,,Grunt to zdrowie'' (franc.), 18 — 22.

Нарва

,,Trzy życzenia'' (rumuński), ,,Don Gabriel'' (polski), 18 — 22.

Чыжы

,,Wzgórze'' (angl.), ,,Kozacy'' (radziecki), 18 — 22.

Дубічы Царкоўныя

,,Obrońca z urzędu'' (angl.), ,,Tajemnica zielonego boru'' (radz.), 18 — 22.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Боцькі

,,Tomasz — oszust'' (franc.), ,,Gdzie jest trzeci król'' (polski), 18 — 22.

Орля

,,Kochajmy syrenki'' (polski), ,,Nieśmiały w akcji'' (radziecki), 18 — 22.

Райск

,,Ściana czarownic'' (polski), ,,Skrytobójcy'' (NRD), 18 — 22.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Гарадок

,,Wiano,, (polski), ,,Artysta do wszystkiego'' (radz,). 17 — 20.

Міхалова

,,Kapo'' (włoski), 17 — 18. ,,Pancernik Potiomkin'' (radz.), 19 — 20. ,,Mroźny poranek'' (radz.), 21 — 22.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

,,Szczęście w teczce'' (jugosł.), 17 — 18. ,,Śmierć nazywa się Engelchen'' (czeski), 19 — 20. ,,Człowiek z karabinem'' (radz.), 21 — 22.

Шудзялава

,,Wyrok na V c'' (jugosł.), ,,Czekajcie na listy'' (radz.), 18 — 22.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

,,Zmartwychwstanie'' (radz.), I i II s. 21 — 22.

Новы Двор

,,Martwe dusze'' (radz.), 21 — 22.

Ліпск

,,Kraksa'' (radz.), ,,Cierpkie głogi'' (polski), 21 — 22.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK ,,Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych ,,Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ ,,Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

BZGraf. M-3.

Адзінкі ў цадзілку

...Калісь, як была ў вёсцы млячарня, — маўляў дзедка Антоша, — то ніхто з час не бачыў ні малака, ні грошай. А сягоння, як парабілі злеўні, той залатоўкі сталіся пэўны.

— Добра табе, Міхась, жартаваць. Але я не хачу гаварыць за вочы... У нашай злеўні тожа няма добрага парадку.

— А што вам тут не падабаецца? — заўважыла зляўнярка.

— Як то што?! А колькі разоў я з малаком варочаўся дахаты?!

— Выбачайце, людзі, але бруднага малака я не буду прымаць!

— Мае рацыю зляўнярка, бо злеўня, браткі, гэта наша вясковая фабрыка. І трэба дбаць аб чыстату і гігіену, — пацвердзіў Андрэй і хутка ўсунуў рукі ў кішэні.

— О! Як жа ты раптам гігіеністам зрабіўся! Усюды са сваім языком улезеш! Ідзі, лепш памый рукі, а то як бабка ўмыла, то яшчэ напоўна мыла не бачылі!

— Але малако прыношу чыстае, і каціся ты ад мяне каўбасою!

— Ну і ты не лезь не ў сваё!

— Такое самае маё, як і тваё...

— Пакіньце, хлопчыкі. — Гэта ўсё нашае...

— Бачыш, які ты добры! А чаму, Язэп, дапусцім, маё малако мае быць горшае ад тваіго?

— Бо адна карова дае тлусцейшае малако, а другая — худое...

— Ну, так, але ж ты сам па-суседску бачыш. Мае і солтысавы каровы ходзяць на аднолькавай пашы. І выходзіць так, што солтыс бярэ грошы за чыстую сметану, а мяне абшпаруюць на адзінках!..

— Бо солтыс свае кароўкі дакармлівае мульцівітамінаю.

— Так! Солтысава жонка цэдзіць цераз радзюшку. А мая пашыла ўжо з патрофнай франэлі, і ўсё роўна ў мяне выходзіць малако бруднае. А ў солтыса без аднае сказінкі?!

— А хрэн яго знае, з чаго рабіць добрыя цадзілкі! — адазваўся Валодзька.

— Тут у злеўні няма ніякай інструкцыі. А людзі шыюць цадзілкі барханowыя, суконныя, а нават з солявых мяшкоў...

— І навошта нам шыць гэты патройны цадзілкі?! На мой лоб, то хай прывязлі б сюды да злеўні цэлую штуку эляны, або якога добрага матэрыялу, і справа была б наладжаная!

— О, праўду, Жэнік, гаворыш. Такія радныя, як ты, нам усюды патрэбны.

— А я тут, браток, такі самы радны, як і ты, але з цадзілкамі то людзі маюць сапраўдную бяду, але якось інструктары млячарняў не спяшаюць нам з дапамогаю...

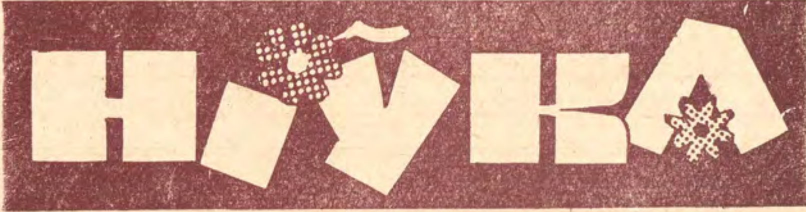
— А навошта ім спяшацца? Прачыталі ў газеце, што 30 рэчазнаўцаў у Гэльсінках правяло міжнародную ацэнку масла, і залічылі нашае, Беластоцкае масла, да І класа. Паскладалі рукі з уцехі і кожны чакае на прэмію! А мы тут у злеўні кожны дзень вядзем барацьбу за адзінкі...

Цётка Мальвіна

СУЧАСНАЕ ПАПЕРАДЖЭННЕ

Дзед мароз: рыхтуйцеся да сустрэчы, хутка прыбуду.

АДЗІНЫ ВЫХАД

Гутарыць двое маладых людзей.

— Ты яшчэ заручаны з Эляй?

— Не.

— Удалося табе. А як ты ад яе адчапіўся?

— Я з ёю ажаніўся.

АПРАЎДАЎСЯ

Ігната сталі дакараць:
— Прап'еш ты розум, хлопец.
— Нашто яго мне прапіваць,
Калі палучкі хопіць.

НЕ БУДЗЬ «ЧАРГОВЫМ»

Калі для спрэчак прынцыповых
Не маеш, дружа, думак новых,
Не будзь «чарговым», памаўчы —
Ваду ў ступе не taўчы.

УСЁ ЛЮДСКОЕ, НАМ НЕ ЧУЖОЕ

Таурус — аўчарка дырэктара заапарка ў англійскім горадзе Саутгемптоне ўзяла на сябе клопат аб маленькім шымпанзе Майке. Сабака клапатліва беражэ малпу, корміць яе са смочка на бутэльцы і не спускае вачэй у час прагулак.

МІЖ ІНШЫМ

Хто дужа ў вернасці клянецца —
Сам на яе не спадзяецца.

*

Калі мышы пайшлі самапасам —
Замыкай ад ката каўбасы.

*

Вядзецца так спакон вякоў
у лайдакоў —
Індычыцца заслугамі бацькоў.

*

Брахня не розуму адзнака:
Брэша і сабака.

*

Каб на юбілеі не дужа ліlі алей —
Не ўсякі б спраўляў юбілей.

*

Ён прынцыповы крытык:
Бе толькі недабітых.

Міхась Скрыпка

ШЧАСЦЕ І КРЫНІЦА

Хацеў людское шчасце падзяліць
— я ўсім пароўну, —
Напоўніў шчасцем тым крыніцу,
бы вадою.
Але ж не атрымалася ў мяне нічога
усё роўна:
У гэтых — поўнае вядро, у тых —
пустое.

Ці не пазычыце, суседзе, некалькі таблетак на сон?

*

— Ты любіш свайго мужа?
— Зразумела. Я наогул люблю мужчын.

*

— Тата, я не магу выйсці замуж за Людвіка. Ён атэіст і не верыць у пекла.
— Нічога. Смела выходзь замуж за яго. Ты і твая мамачка вельмі хутка зможаце пераканаць яго, што ён заблуджаўся.

*

— Учора мне вельмі балеў зуб.
— А сёння не баліць?
— Не ведаю, зубны лекар зубы аставіў у сябе.

*

Султан аднойчы сабраў сваіх жонак і сказаў ім.
— Я пакідаю вас. Я палюбіў другі гарэм.

СЯБРОЎКІ

— Як ты можаш дазваляць на тое, каб Віктар гаварыў аб табе столькі няпраўды.
— Няхай гаворыць. Баюся толькі, каб не сказаў праўды.

«НАПАЛОХАЛА»

— Хопіць, Ваня, нам спатканняў
Пойдзем заўтра мы ў ЗАГС.
— Ну, дык пойдзем, — сказаў Ваня, —
Гэта мне не ў першы раз.

Салавей: — Цэльса ў транзістар.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат з вёскі Старына, Гайнаўскага павета, Тоні і Любы Мацкевіч змяшчаем рускую песню п.з.

Когда весна придет

Слова А. Фатьянова, Музыка Б. Мокроусова

Когда весна придет, не знаю,
Пройдут дожди, сойдут снега.
Но ты мне, улица родная,
И в непогоду дорога. (2 раза)

Мне все здесь близко, все знакомо,
Все в биографии моей:
Дверь комсомольского райкома,
Семья испытанных друзей. (2 раза)

На этой улице подростком
Гонял по крышам голубей
И здесь, на этом перекрестке,
С любовью встретился своей. (2 раза)

Тепер и сам не рад, что встретил,
Что вся душа полна тобой.
Зачем, зачем на белом свете
Есть безответная любовь?.. (2 раза)

Когда на улице Заречной
В домах погашены огни,
Горят мартеновские печи,
И день и ночь горят они. (2 раза)

Я не хочу судьбу иную...
Мне ни на что не променять
Ту заводскую проходную,
Что в люди вывела меня. (2 раза)

На свете много улиц славных,
Но не сменяю адрес я.
В моей судьбе ты стала главной,
Родная улица моя. (2 раза)

★ ★
★

Падчас пабыўкі прэзідэнта дэ Голя ў Варшаве, адна пажылая жанчына (каля 70 год) абавязкова хацела дастацца да яго пакою, даказваючы, што свайго часу спалучалі яе з прэзідэнтам, у той час маладым капітанам, даволі блізкія адносіны.

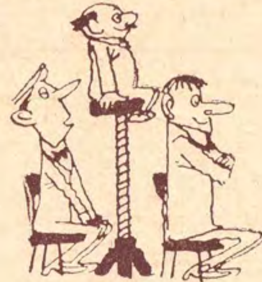
Калі праз акно палацу ў Вілянове паказалі генералу дэ Голю гэтую даму і паўтарылі яе словы, прэзідэнт сказаў:

Не ўяўляю сабе, што я калі-небудзь рамансаваў з такой бабуляй. але калі яна цвердзіць, што была маёй прыяцельніцай, дык павінна іх прыйсці значна больш.

КЛУБ НІЗКАРОСЛЫХ

У Іспаніі існуе «клуб нізкарослых», які налічвае 45 асоб. Галоўная задача адміністрацыі клуба заключаецца ў тым, каб сваіх членаў забяспечыць білетамі ў першым раду на ўсялякія мерапрыемствы.

ПЕРАД ЖАНІЦЬБАЙ

Жыхары Калумбіі, якія жадаюць атрымаць шлюб. павінны, пачынаючы ад гэтага года, закончыць трохмесячны курс. Ім чытаюць лекцыі па псіхалогіі і сямейнаму праву. Пасля заканчэння курсу слухачы здаюць экзамен і атрымоўваюць дыплом, які яны далучаюць у якасці абавязкавага дакумента да заявы аб атрыманні шлюбу.